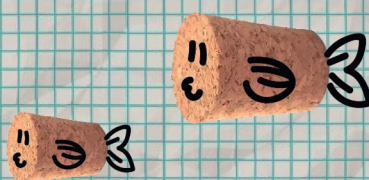
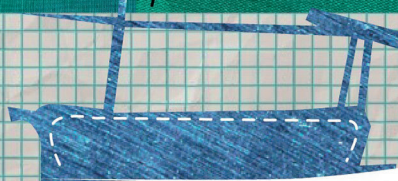

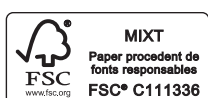
**Informe anual de les
Illes Balears
2018**

(m)² Oficina de Defensa
dels Drets del Menor
ODDM

Informe anual de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor
de les Illes Balears 2018

Imprès el maig de 2019
a Esment Impremta

Informe anual de les Illes Balears 2018

G CONSELLERIA
O SERVEIS SOCIALS
I I COOPERACIÓ
B OFICINA DEFENSA
/ DRETS MENOR

ÍNDIX DE CONTINGUTS

CARTA DE PRESENTACIÓ DEL DIRECTOR

INTRODUCCIÓ

CAPÍTOL I

Context normatiu i organitzatiu
Marc normatiu i competencial

CAPÍTOL II

Queixes, consultes i actuacions de l'ODDM
Dades estadístiques de l'any 2018
Àmbits d'actuació analitzats

- a) Integració social i protecció jurídica del menor
- b) Educació i cultura
- c) Salut i maltractament
- d) Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades
- e) Internet i noves tecnologies

Línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent 116 111
Actuacions del 2018
Motius de les telefonades

CAPÍTOL III

Activitats sectorials de l'ODDM

1. Jornades divulgatives, de formació i sensibilització
2. Parlament Infantil de les Illes Balears
3. Cooperació amb altres administracions
4. Col·laboracions amb organismes i recursos institucionals
5. Participació en actes. Agenda
6. Pacte Balear per a la Infància

CAPÍTOL IV

Conclusions
Valoració de la situació dels drets dels infants i els adolescents a les Illes Balears
Reconeixements

Annexos

Pressupost
Normativa

CARTA DE PRESENTACIÓ DEL DIRECTOR

Com cada any, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor correspon a la seva obligació legal de presentar un informe anual al Parlament de les Illes Balears sobre el grau de compliment dels drets de la infància i l'adolescència de la comunitat autònoma, amb l'informe que presentam a continuació.

Aquest Informe recull el conjunt d'activitats que ha duit a terme l'Oficina i fa una valoració sobre el nivell de compliment dels drets de la infància a la comunitat autònoma al llarg de l'any 2018. També fa un reconeixement dels avenços i les consecucions més rellevants.

Per recordar quina és la missió de l'entitat, es pot dir que des de l'Oficina atenem les queixes que arriben de particulars i de professionals per presumptes vulneracions dels drets dels menors, les investigam, fem propostes i recomanacions a les institucions, donam trasllat de situacions a la Fiscalia de Menors quan trobam que s'hi produeixen presumptes vulneracions de drets... Però no és aquesta l'única activitat que ens correspon, també ens reunim amb col·lectius i associacions del sector, amb responsables de les institucions, visitam centres, fem enquestes d'opinió i percepció subjectiva sobre l'atenció que reben els menors, participam en l'elaboració de normatives que afecten els menors de les Illes Balears, i un llarg etcètera. Tot i que l'Oficina és petita, composta per un director, tres tècnics i un auxiliar administratiu, fa una activitat ingent, de la qual, a continuació, donam compte del més essencial.

L'any 2018, el Comitè dels Drets de l'Infant va fer les recomanacions finals a l'Estat espanyol, i l'Oficina s'encarregà de traslladar-les i difondre-les a les administracions de la comunitat autònoma. Aquestes recomanacions finals marquen el full de ruta que s'ha de seguir en la nostra realitat perquè la infància i l'adolescència puguin gaudir dels drets que els atribueix la llei internacional i, consegüentment, el nostre ordenament legal. Observen que la infància comença a ser present en l'agenda política i institucional a les Illes Balears, tot i que resta un llarg camí perquè això sigui una realitat completa. Els pressuposts en clau d'infància, l'elaboració dels informes d'impacte en infància que totes les administracions públiques i organismes estan obligats a fer davant qualsevol iniciativa normativa i pressupostària, el procés altament participatiu i de consens interinstitucional per a l'elaboració del projecte de llei de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, la signatura del Pacte Balear per a la Infància per part dels plens dels consells insulars i el gran consens que constatam, entre totes les forces polítiques, per prioritzar els temes relacionats amb els infants són alguns indicis de l'espai que comença a tenir, afortunadament, la infància.

Estam convençuts que els temps venidors seran d'un impuls important per situar la infància i l'adolescència de les Illes Balears al lloc que els correspon, i hem de poder mantenir l'impuls que en aquests moments s'està produint en el món ciutadà, associatiu i de les administracions. Queda pel camí una llei dels menors víctimes que doni als infants un estatus equivalent al de les dones víctimes i que

permeti disposar d'una justícia especialitzada a més d'assegurar un seguit de prestacions i recursos imprescindibles per als menors víctimes.

Serafín Carballo García

Director de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor

INTRODUCCIÓ

L'Informe de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor recull l'activitat desenvolupada al llarg de l'any. Reflecteix l'activitat diària, organitzativa i funcional de l'Oficina pel que fa als drets dels més vulnerables, els infants, amb una atenció especial per garantir l'interès superior del menor en totes les esferes de la vida.

Aquest Informe engloba les actuacions de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor i les de seguiment en la defensa i el respecte dels drets dels menors d'edat que es troben a les Illes Balears i, en algun cas, dels menors residents que es troben fora del territori.

L'Informe s'estructura en quatre capítols i un annex. El primer capítol tracta del context normatiu i organitzatiu de l'Oficina que estableix el marc d'actuació durant l'any 2018, i de tot el marc normatiu i competencial, amb especial consideració als canvis legislatius en la matèria.

El capítol II exposa les queixes, les consultes i les actuacions de l'ODDM, tant les dades estadístiques de l'any 2018 com l'anàlisi dels diferents àmbits d'actuació, que s'agrupen en cinc grans blocs, així com l'atenció mitjançant la línia d'ajuda a la infància i l'adolescència a les Illes Balears. Aquest capítol pretén ser un repàs de les actuacions dutes a terme a partir de les queixes presentades per la ciutadania, les visites realitzades, les investigacions d'ofici, les reunions amb responsables i agents socials, etc.

El capítol III fa referència a l'activitat més representativa i institucional de l'Oficina, com ara els congressos o les jornades de divulgació dels drets de la infància i l'adolescència, la col·laboració amb agents socials, amb organismes i recursos, etc.

El capítol IV fa una valoració dels assoliments més destacables en l'àmbit de la infància i l'adolescència, i s'hi fan propostes de millora i recomanacions per assegurar el màxim compliment dels drets dels infants i els adolescents a les Illes Balears.

El darrer capítol és l'annex, en què es poden consultar el pressupost destinat a la realització de tota aquesta tasca i la normativa actualitzada que regula l'activitat de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor.

CAPÍTOL I

CONTEXT NORMATIU I ORGANITZATIU

L'Oficina de Defensa dels Drets del Menor (ODDM) és un òrgan de l'Administració que, amb dependència directa de la conselleria que té atribuïdes les competències en matèria de benestar social, funciona amb total autonomia funcional i de gestió, i vetlla per la defensa i la promoció dels drets dels menors que es troben dins el territori de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Així mateix, d'acord amb l'ordenament jurídic aplicable, es pot estendre la defensa als drets dels menors residents a les Illes Balears que es troben fora del seu territori.

L'Oficina de Defensa dels Drets del Menor ha continuat tractant i ha actualitzat, com ja és habitual, cinc àrees temàtiques o sectorials enfocades als drets de la infància i l'adolescència, com són:

1. La integració social i la protecció jurídica del menor.
2. L'educació i la cultura.
3. La salut i el maltractament.
4. El funcionament de les administracions públiques i les entitats privades.
5. La informàtica, Internet i les noves tecnologies.

Aquestes tasques s'han duit a terme mitjançant el personal adscrit a l'ODDM, que conforma un equip tècnic de professionals que tenen la funció d'informar, orientar i assessorar la ciutadania i les entitats, atendre les queixes i les denúncies, i verificar les situacions d'abús o incompliment dels drets dels menors.

MARC NORMATIU I COMPETENCIAL

L'atenció en la defensa dels drets dels menors com a principi rector de la política social està establerta en l'article 39 de la **Constitució espanyola**, la qual, a més, disposa l'obligació dels poders públics de garantir als menors d'edat la protecció prevista en els acords internacionals que vetllen pels seus drets.

Internacionalment, és aplicable la **Convenció sobre els drets de l'infant**, proclamada el 20 de novembre de 1989 per l'Assemblea General de les Nacions Unides i ratificada per 196 països, l'acta de ratificació de la qual converteix els països individuals en estats part, i cada estat part és requerit perquè promogui i converteixi la Convenció en lleis, política i pràctica. La Convenció, que té categoria de llei internacional i a l'Estat espanyol és de compliment obligat, atès l'instrument de ratificació de 30 de novembre de 1990 i l'entrada en vigor el 5 de gener de 1991, constitueix un conjunt bastant complet de normes que afecten la promoció i la protecció dels drets dels infants; tractats que es fonamenten en quatre principis o pilars cabdals: la no-discriminació; l'interès superior del menor; el dret a la vida,

la supervivència i el desenvolupament, i la participació i l'escolta del menor, el qual, per tot plegat, configura com a ciutadà de ple dret.

D'altra banda, en l'àmbit europeu, cal esmentar la Resolució A3-0172/92 del Parlament Europeu, de 8 de juliol de 1992, sobre la **Carta Europea dels Drets de l'Infant**, i la **Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea**, de 7 de desembre de 2000, que consagra el dret dels menors d'edat a ser escoltats, així com la consideració de l'interès superior del menor i el dret a mantenir contacte amb els seus progenitors.

En l'àmbit estatal, transcorreguts gairebé vint anys des de la publicació de la **Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor**, s'han produït canvis socials importants que incideixen en la situació dels menors i que demanen una millora dels instruments de protecció jurídica, per al compliment efectiu de l'article 39 de la Constitució i les normes de caràcter internacional. Així, el legislador estatal va considerar adient adaptar la normativa als acords i compromisos internacionals adquirits i als canvis de la societat i ho va recollir en la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència, i en la Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència. Ambdues lleis modifiquen substancialment les diferents normes que emparen el desenvolupament i la protecció de la infància i l'adolescència en el territori de l'Estat espanyol.

D'aquesta modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència, cal destacar i recordar que suposa una fita important en el reconeixement de **l'interès superior del menor**, atès que s'aplica una nova tècnica per valorar-lo que no recollia la normativa estatal fins a la publicació d'aquestes noves lleis.

Aquest concepte es defineix des d'un contingut triple. D'una banda, és un dret substantiu, en el sentit que el menor té dret que, quan s'adopti una mesura que el concerneixi, s'hagin avaluat els seus millors interessos i, en cas que hi hagi altres interessos, s'hagin ponderat a l'hora d'arribar a una solució. D'altra banda, és un principi general de caràcter interpretatiu, de manera que, si una disposició jurídica es pot interpretar de més d'una manera, s'ha d'optar per la interpretació que respongui millor als interessos del menor. Però a més, en darrer lloc, aquest principi és una norma de procediment. En aquestes tres dimensions, l'interès superior del menor té una mateixa finalitat: assegurar el respecte complet i efectiu de tots els drets del menor, així com el seu desenvolupament integral.

Així, des de l'entrada en vigor del nou sistema de protecció a la infància i l'adolescència, tots els professionals i operadors jurídics, institucions —públiques o privades—, tribunals i òrgans legislatius han de valorar l'interès superior del menor, sense cap mena de discriminació, en totes les accions i decisions que l'afectin, tant en l'àmbit públic com en el privat, que esdevé primordial, i n'han de reflectir la motivació en els informes tècnics, les decisions i les resolucions que dictin.

D'altra banda, cal significar que la reforma de la legislació sobre infància i adolescència de 2015 incideix en la protecció jurídica dels menors d'edat amb discapacitat. D'acord amb la **Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat**, aprovada el 13 de desembre de 2006 per l'Assemblea General de les Nacions Unides i ratificada per Espanya, les administracions públiques han de garantir el compliment d'aquests drets previstos en la llei i vetllar, a més, pels grups especialment vulnerables, com són els menors d'edat amb discapacitat. La finalitat d'aquesta Convenció és promoure, protegir i assegurar el gaudi ple de tots els drets humans i llibertats fonamentals en condicions d'igualtat i, per això, els estats part han de prendre totes les mesures necessàries per assegurar que tots els infants i adolescents amb discapacitat gaudeixen plenament d'aquests drets i llibertats en igualtat de condicions amb la resta d'infants i adolescents. Això, tenint en compte que s'ha de garantir al menor que estigui en condicions de formar-se un judici propi, que tengui dret a expressar la seva opinió lliurement sobre tots els assumptes que l'afectin, amb la consideració deguda segons la seva edat i maduresa, i a rebre assistència apropiada d'acord amb la seva discapacitat i edat per poder exercir aquest dret.

En l'àmbit autonòmic, l'article 13 de la **Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears**, estableix que els ciutadans de les Illes Balears, com a ciutadans espanyols i europeus, són titulars dels drets, els deures i les llibertats reconeguts en la Constitució, en l'ordenament de la Unió Europea i en els instruments internacionals de protecció dels drets humans, individuals i col·lectius. Així mateix, els poders públics de la comunitat autònoma de les Illes Balears estan vinculats per aquests drets i llibertats i han de vetllar per protegir-los i respectar-los, i també pel compliment dels deures.

L'article 16.3 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears estableix, pel que fa als drets socials, que l'actuació de les administracions públiques de les Illes Balears s'ha de centrar primordialment, entre altres àmbits, en la protecció específica i la tutela social del menor.

En virtut de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, es dictà la Llei 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció i dels drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, que regulava els drets i les obligacions de les persones menors d'edat, la distribució de competències entre les diferents administracions públiques competents i els mecanismes d'actuació dels poders públics. No obstant això, i atès el nou sistema de protecció a la infància i l'adolescència esmentat, era necessari actualitzar aquest sistema a les Illes Balears amb un nou cos normatiu autonòmic que abastés els trets cabdals següents:

- a) Garantir als infants i als adolescents que resideixin o es trobin en el territori de la comunitat autònoma de les Illes Balears l'exercici dels drets que els reconeixen la Constitució, la Convenció sobre els drets de l'infant de les Nacions Unides, la Carta Europea dels Drets de l'Infant, la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat i l'ordenament jurídic en conjunt.

- b) Establir el marc d'actuació en què s'han d'exercir les activitats de foment dels drets i el benestar de la infància i l'adolescència, així com les actuacions de prevenció, atenció, protecció i participació adreçades als infants i als adolescents per garantir el seu desenvolupament en els àmbits familiar, social i educatiu.
- c) Definir els principis d'actuació i el marc competencial i institucional en l'àmbit de la protecció dels infants i els adolescents en situació de risc o de desemparament, així com el marc de la intervenció amb menors d'edat infractors en l'àmbit de la justícia juvenil.

Per tot això, una vegada tramitat el corresponent procediment administratiu per a l'elaboració del text legal des de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació, el Consell de Govern de 27 de juliol de 2018 va aprovar el Projecte de Llei de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears i va acordar trametre'l al Parlament per a la tramitació i el debat corresponents.

El Projecte de Llei, que conté 263 articles, estableix noves obligacions per a les administracions públiques i nous drets per als menors d'edat a la comunitat autònoma.

Una de les novetats principals és l'atenció especial a la prevenció, atès que no només obliga les administracions a invertir-hi, sinó que estableix quins són els recursos que s'hi han de destinar. La norma preveu que l'any 2020 s'incorporin fins a 85 professionals de la psicologia, l'educació, el treball i la integració social, l'advocacia i l'Administració a equips territorials d'intervenció de nova creació. També preveu que es posin en marxa nous programes per a menors i les seves famílies.

Una altra novetat inclosa en el Projecte de Llei és la creació de la comissió de declaració de risc (una figura d'àmbit municipal), que ha de valorar les declaracions de risc i les propostes de projecte d'intervenció social i educatiu familiar, una tasca que ara duen a terme els consells insulars.

El Projecte de Llei ha estat consensuat amb els consells insulars, s'ha presentat als ajuntaments i al Consell d'Infància i Família de les Illes Balears, i s'ha sotmès a tots els processos d'informació, audiència i exposició pública.

El Decret 16/1997, de 30 de gener, pel qual es crea l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor a la comunitat autònoma de les Illes Balears (modificat pel Decret 83/1998, d'11 de setembre, i el Decret 25/2000, de 25 de febrer), estableix que la naturalesa jurídica de l'Oficina és la pròpia d'un òrgan de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears que vetlla per la defensa i la promoció dels drets del menor, l'objectiu general del qual és el desenvolupament i la protecció dels drets dels infants i els adolescents de menys de divuit anys a tota la comunitat autònoma de les Illes Balears.

El preàmbul del Decret 16/1997 recorda que l'actuació administrativa ha de tenir particularment en compte l'adequada regularització i supervisió dels espais, centres i serveis en els quals habitualment hi ha infants, pel que fa a les seves condicions fisicoambientals, higienicosanitàries, de recursos humans, projectes educatius, participació dels menors i la resta de condicions que contribueixin a assegurar els seus drets, sensibilitzar la població davant situacions d'indefensió del menor i promoure la participació i la solidaritat social.

El Decret 16/1997 estableix les competències de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor, a la qual correspon exercir les funcions següents:

- a) Supervisar les administracions públiques de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i de les entitats privades que prestin serveis als menors dins el territori de les Illes Balears, per verificar-ne el respecte als drets dels menors i orientar les seves actuacions envers la seva defensa i promoció.
- b) Rebre i tramitar, d'acord amb aquest Decret, les queixes i els greuges sobre situacions d'amenaça o vulneració dels drets dels menors que li siguin presentats.
- c) Promoure i facilitar l'aplicació i la difusió dels convenis, les recomanacions internacionals i la legislació nacional sobre els drets dels menors.
- d) Proposar adaptacions o reformes de procediments, reglaments o lleis, per a la defensa més eficaç dels drets dels menors, i procurar la millora constant dels serveis adreçats a l'atenció dels menors dins la comunitat autònoma de les Illes Balears.
- e) Dur a terme la coordinació interdepartamental dels temes i les matèries relacionats amb els menors i els seus drets.
- f) Promoure davant el Consell de Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears les disposicions normatives oportunes per al desenvolupament i l'efectivitat dels drets del menor dins l'àmbit territorial de la comunitat.
- g) Procurar els mecanismes de control pertinents per assegurar el compliment en tot el que afecta els drets dels menors a la comunitat autònoma de les Illes Balears.
- h) Fomentar la planificació integral o sectorial de les matèries que afectin els drets i la protecció dels menors, i supervisar-ne l'execució.
- i) Dur a terme altres funcions que, de naturalesa anàloga a les anteriors, i no exercides per cap altre òrgan de l'Administració, li encomani el conseller o consellera que tenguí atribuïdes competències en matèria de benestar social.

En cap cas, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor no pot intervenir en procediments vigents per a la resolució d'interessos individuals, la tramitació o la resolució dels quals estigui encomanada a òrgans jurisdiccionals o que requereixin actuacions protectores encomanades a l'entitat pública competent.

El Decret 6/2017, de 7 d'abril, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual es determina la composició del Govern i s'estableix l'estructura de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, en l'article 1.2 disposa que una de les conselleries en què s'estructura l'Administració de la Comunitat Autònoma de les

Illes Balears, sota la direcció del Govern, és la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació. A més, el Decret 24/2015, de 7 d'agost, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, modificat pel Decret 1/2016, de 16 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, estableix en l'article 2.5, darrer paràgraf, que, així mateix, s'integra en la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor, que exerceix les competències de defensa i promoció dels drets dels menors, queixes sobre situacions d'amenaça i de vulneració de drets. Al capdavant hi ha un director assimilat en rang a director general.

Per tot això, i en virtut del Decret 16/1997, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor ha elaborat aquest Informe, que correspon a l'any 2018, per al Consell de Govern, i igualment es trametrà al Parlament de les Illes Balears.

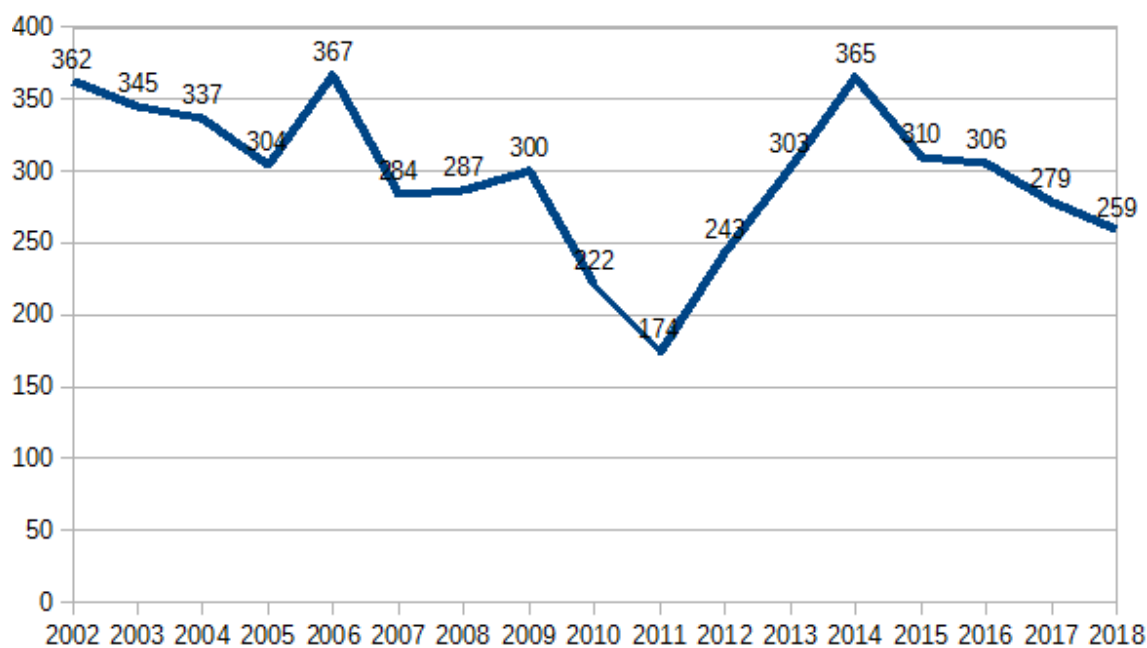

CAPÍTOL II

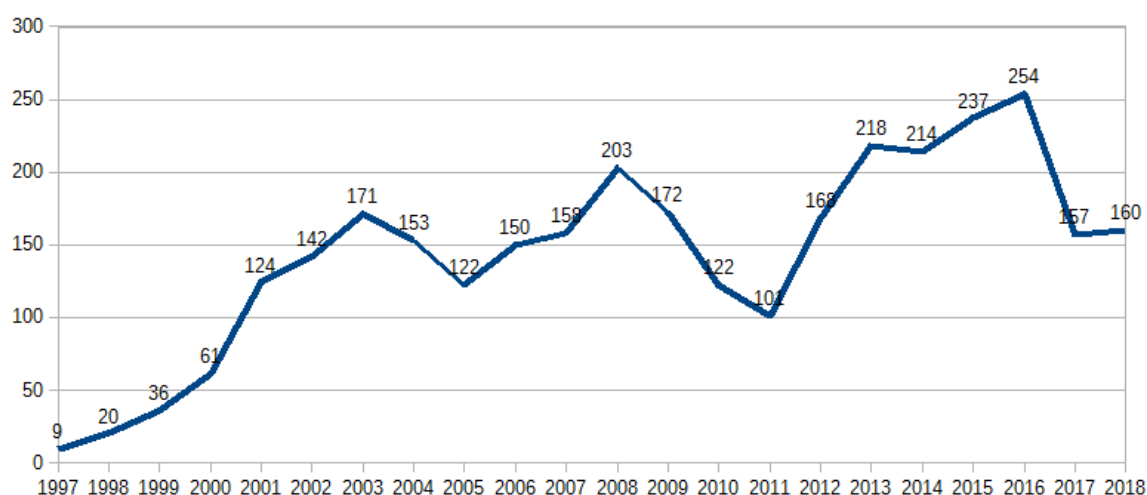
QUEIXES, CONSULTES I ACTUACIONS DE L'ODDM

DADES ESTADÍSTIQUES DE L'ANY 2018

Durant l'any 2018, l'Oficina ha duit a terme 259 actuacions, que s'han registrat i analitzat segons el tipus de contingut i intervenció. Una vegada analitzades, se n'han tramitat i obert 160 expedients, que representen el 62 % del total d'actuacions.

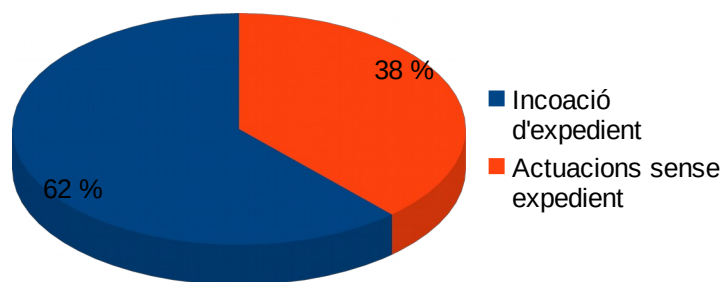
GRÀFIC 1. Evolució del nombre d'actuacions de l'ODDM.

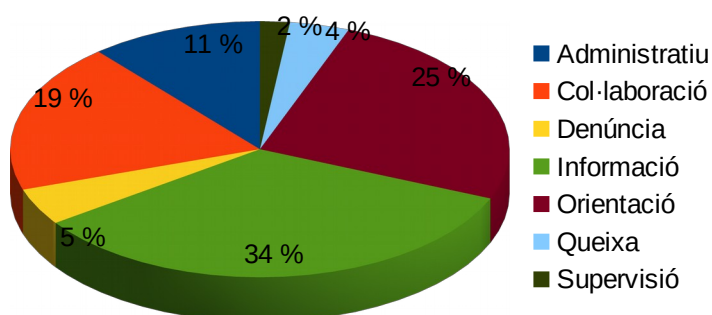
GRÀFIC 2. Evolució del nombre d'expedients de l'ODDM.

En relació amb les actuacions que ha desenvolupat l'Oficina, el 62 % (160) han implicat la incoació d'un expedient relacionat amb la possible vulneració dels drets del menor; en canvi, la resta, és a dir, el 38 % (99 actuacions), estan relacionades amb consultes que s'han resolt sense l'obertura d'un expedient.

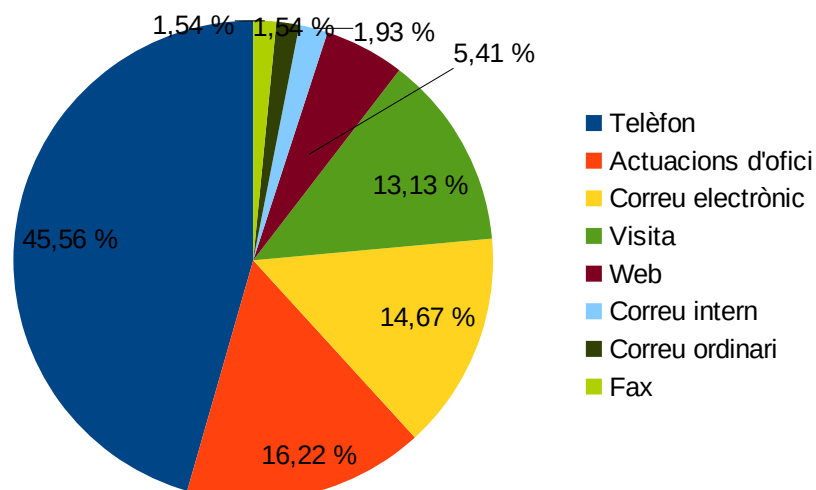

GRÀFIC 3. Actuacions específiques.

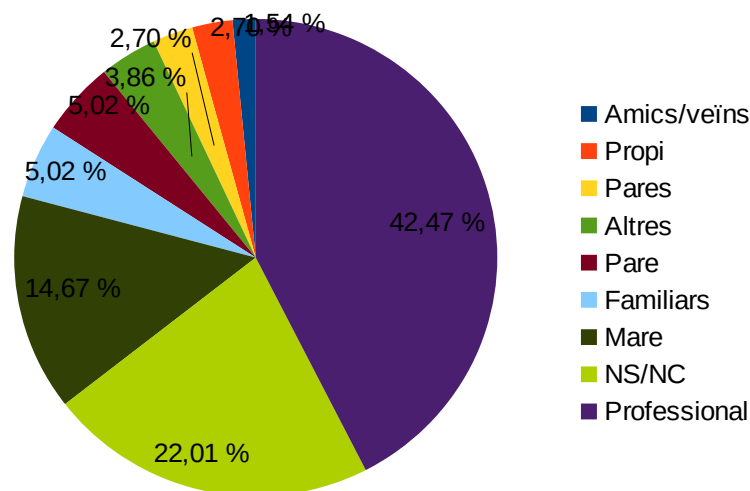
GRÀFIC 4. Tipologia de les actuacions.

Segons el tipus d'activitat desenvolupada hi ha diferents actuacions dutes a terme. Les relacionades amb la informació i l'orientació són el 59 %, més de la meitat, seguides del 19 % (49 actuacions) de relacionades amb col·laboracions, l'11% d'expedients administratius (29 actuacions), la suma de queixes i denúncies, que representa el 9 % (22 actuacions) i, finalment, les supervisions, el 2 % (5 actuacions).

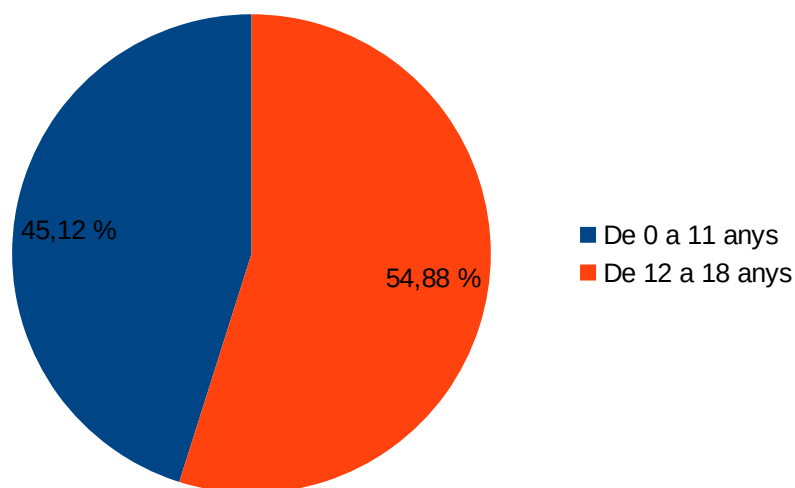
GRÀFIC 5. Canal d'entrada.

Com es pot observar en el gràfic, l'any 2018, l'ODDM ha iniciat d'ofici el 16,22 % d'actuacions (42). El canal d'entrada de la resta d'actuacions ha estat el següent: el 45,56 % (118) té com a via d'accés el telèfon; el correu electrònic ha estat elegit en el 14,67 % de casos (38), als quals s'ha de sumar el 5,41 % de formularis arribats des de la web (14); el 13,13 % (34) s'han iniciat per visita, el 3,47 % (9) per correu ordinari o correu intern, i l'1,54 % (4) per fax.

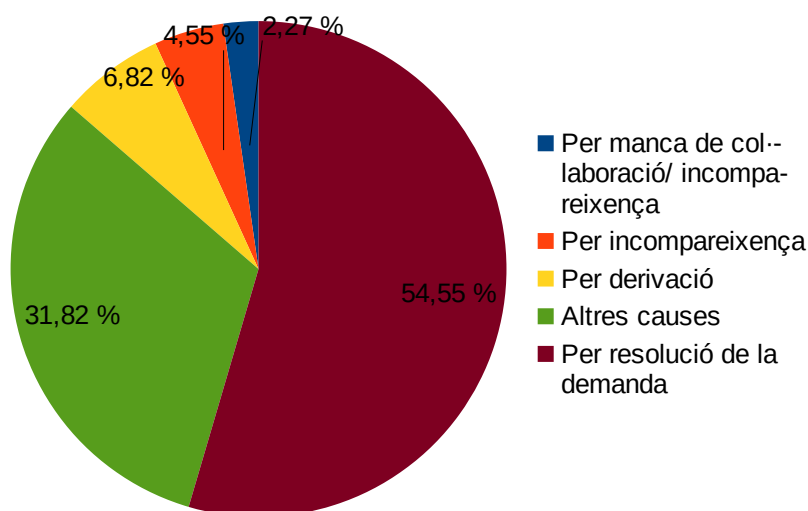
GRÀFIC 6. Relació amb el menor.

La majoria d'actuacions relacionades directament amb algun menor han estat duites a terme per adults, i només el 2,7 % (7) pel mateix menor, encara que aquest percentatge s'ha incrementat respecte d'altres anys. El 42,47 % d'actuacions (110) les han duit a terme professionals; el 14,67 % (38), la mare del menor; el 5,02 % (13), el pare; en el 22,01 % de casos (57) es desconeix la relació amb el menor; altres familiars o veïns representen el 10,42 % (27), i els pares conjuntament, el 2,7 % (7).

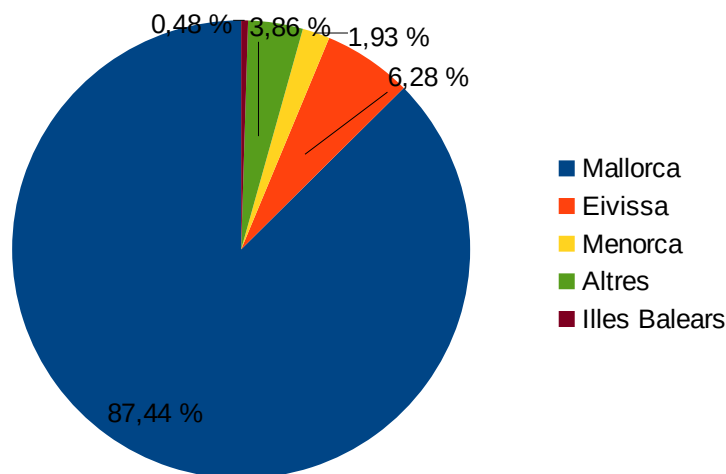
GRÀFIC 7. Interval d'edat.

Quant a la distinció entre infància (0-11 anys) i adolescència (12-18 anys), del total d'actuacions duites a terme, el 54,88 % (37) han estat relacionades amb adolescents (de 12 a 18 anys) i la resta, el 45,12 % (45), amb infants (de 0 a 11 anys).

GRÀFIC 8. Forma de tancament.

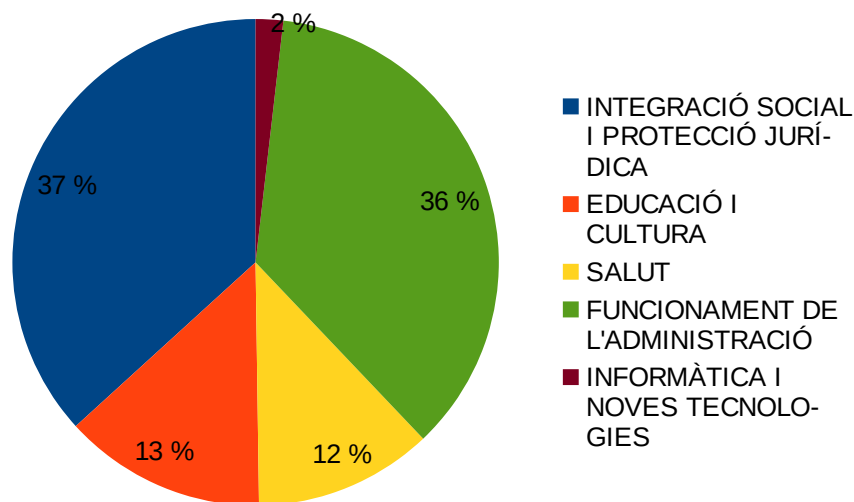
Respecte de la forma de tancament de les intervencions, el 54,55% (48) han estat casos que s'han tancat per resolució de les demandes, un 6,82 % (6) s'han derivat a altres institucions, el 31,82 % (28) s'han tancat per altres causes i, finalment, el 2,27 % (2) s'ha tancat per manca de col·laboració i el 4,55 % (4) per incompareixença.

GRÀFIC 9. Distribució geogràfica.

En relació amb la distribució geogràfica de l'origen de la consulta, cal destacar que la majoria es fan des de Mallorca, en el 87,44 % de les ocasions. Pel que fa a la resta, el 6,28 % es fan des d'Eivissa, el 1,93 % des de Menorca, el 0,48 % en l'àmbit de la comunitat autònoma i el 3,86 %, des d'altres llocs.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ ANALITZATS

2018

Per distingir els diferents àmbits d'actuació, s'ha establert un sistema de classificació per codis agrupats en cinc grans grups:

- Integració social i protecció jurídica del menor.
- Educació i cultura.
- Salut i maltractament.
- Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades.
- Internet i noves tecnologies.

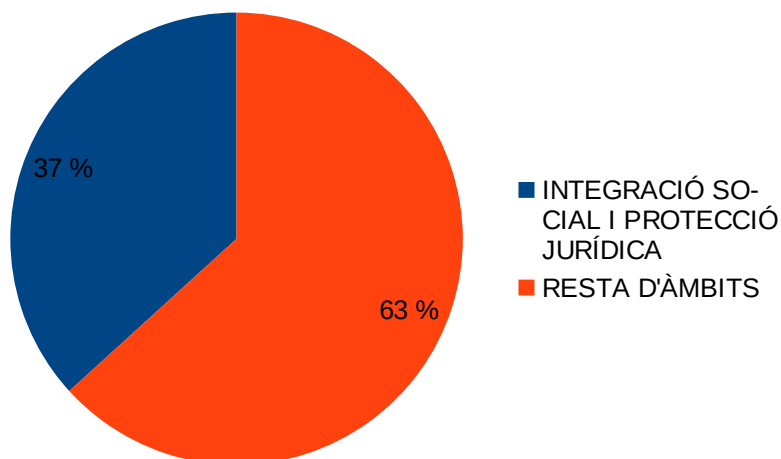
Aquests codis etiqueten cadascun dels supòsits plantejats a partir d'una llista de situacions que engloben des de consulta, informació, orientació i assessorament

fins a queixes o denúncies. Aquestes actuacions poden implicar tant persones (menors d'edat, adults, professionals, etc.) com diferents entitats o administracions. Cal especificar que cada una de les actuacions pot estar relacionada amb diferents codis de cada un dels grups.

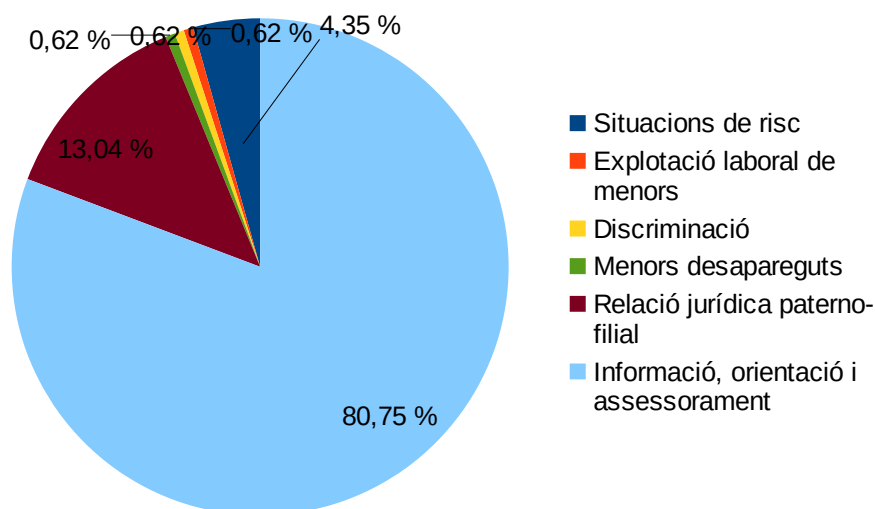
a) Integració social i protecció jurídica del menor

El 2018, les actuacions relacionades amb aquest apartat han estat 161, que representen el 37 % del total d'actuacions que ha duit a terme l'Oficina.

2018

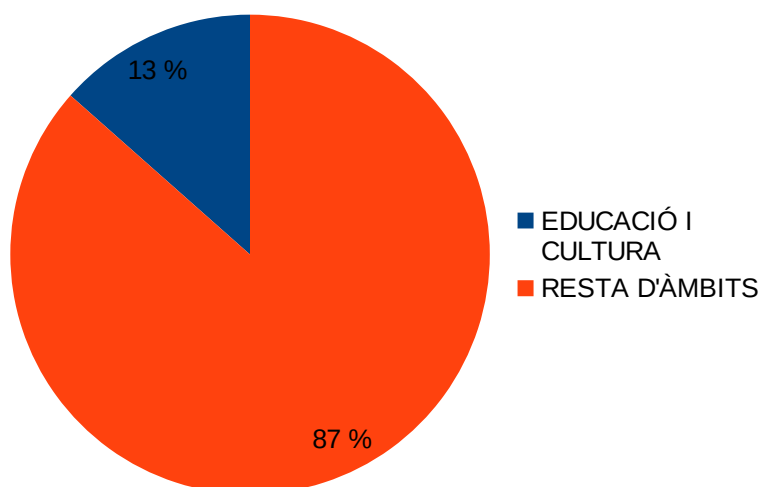
Des d'un punt de vista totalment quantitatiu, les qüestions que més actuacions acumulen són les referides a informació, orientació i assessorament, que representen el 80,75 % (130 actuacions) del total; les relacionades amb les relacions jurídiques paternofilials representen el 13,04 % (21); les referides a situacions de risc, sigui personal o familiar, o de l'entorn pròxim i social del menor, representen el 4,35 % (7), i la resta, l'1,86 % (3), són la suma d'actuacions relacionades amb menors desapareguts, discriminació i explotació laboral de menors.

2018

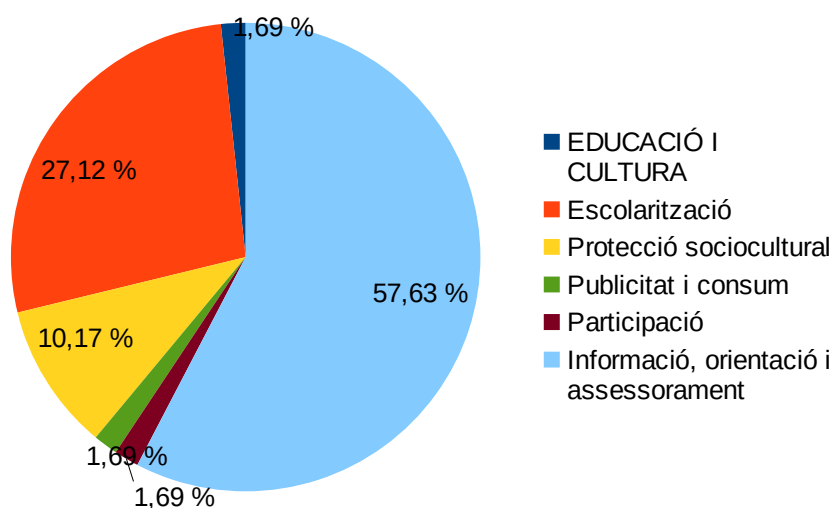
b) Educació i cultura

2018

El 2018, els motius de consulta relacionats amb l'educació i la cultura representen el 13 % (59 actuacions) del total d'actuacions duites a terme per l'Oficina.

Des d'un punt de vista totalment quantitatiu, les qüestions que més s'han consultat han estat d'informació, orientació i assessorament, amb el 57,63 % (34 actuacions); les referides a temes d'escolarització representen el 27,12 % (16), les de protecció sociocultural, el 10,17 % (6), i les referides a publicitat i consum i participació, el 3,38 % (2).

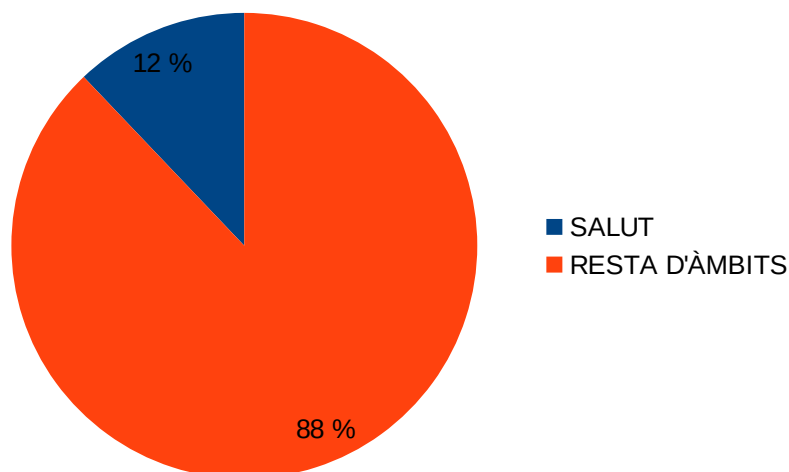

2018

c) Salut i maltractament

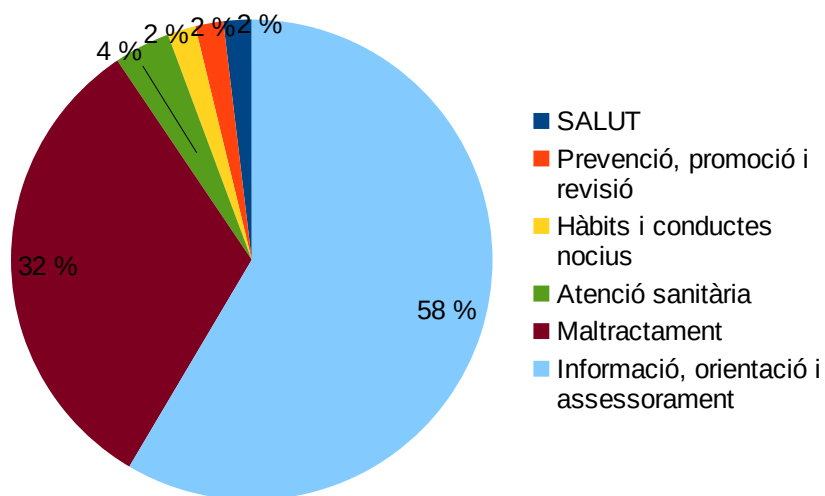
El 2018, els motius relacionats amb temes de salut i maltractament representen el 12 % (52 actuacions) del total d'actuacions que ha duit a terme l'Oficina.

2018

Des d'un punt de vista quantitatiu, les qüestions que més consultes acumulen en aquest apartat són les actuacions relacionades amb informació, orientació i assessorament, que representen el 58 % (31 actuacions); seguides de les relacionades amb temes de maltractament, el 32 % (17); les relacionades amb atenció sanitària, el 4 % (2), i les relacionades amb hàbits i conductes nocius i prevenció, promoció i revisió que, juntament, també representen el 4 % (2).

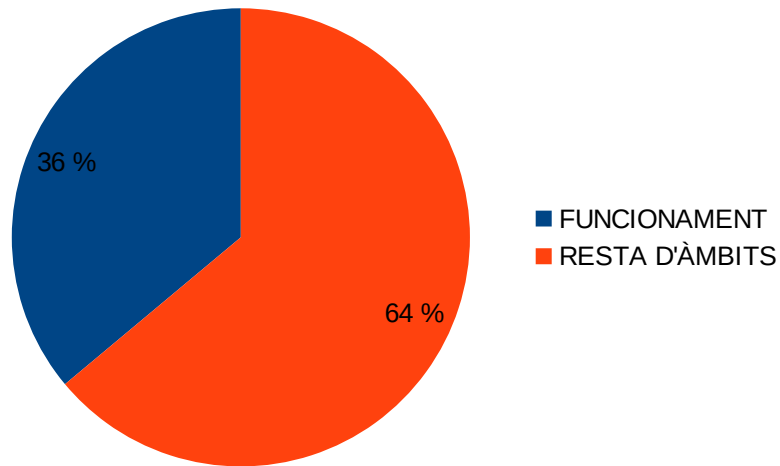

2018

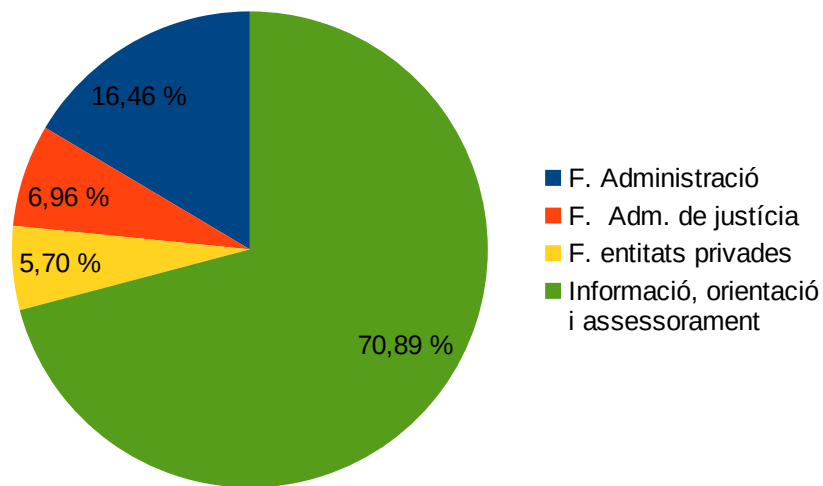
d) Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades

Les situacions que s'han analitzat quant al funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades relacionades amb menors han suposat el 36 % (158 actuacions) de l'activitat de l'Oficina.

2018

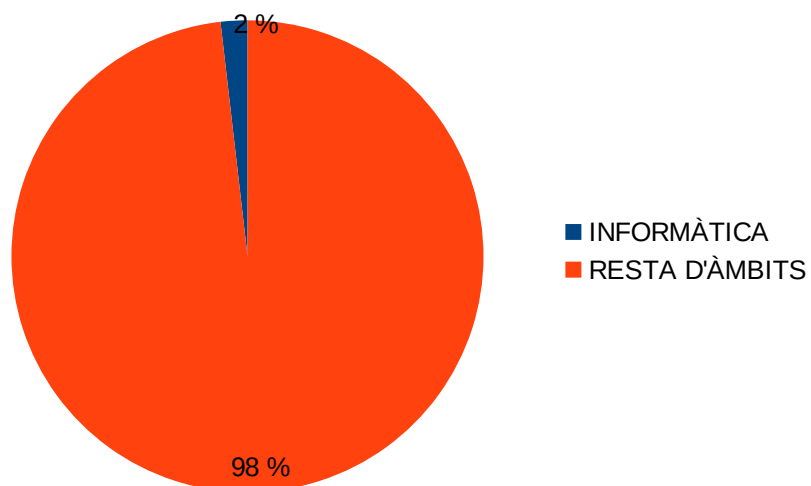
2018

El 70,89 % (112 actuacions) del total d'aquest grup d'intervencions es refereixen a la demanda d'informació, orientació i assessorament sobre el funcionament de les diferents institucions, tant de les administracions públiques com de les entitats privades. El 16,46 % (26) del total correspon a accions desenvolupades sobre el funcionament d'alguna administració pública; el 6,96 % (11), sobre temes relacionats amb l'Administració de justícia, i el 5,70 % (9), sobre entitats privades.

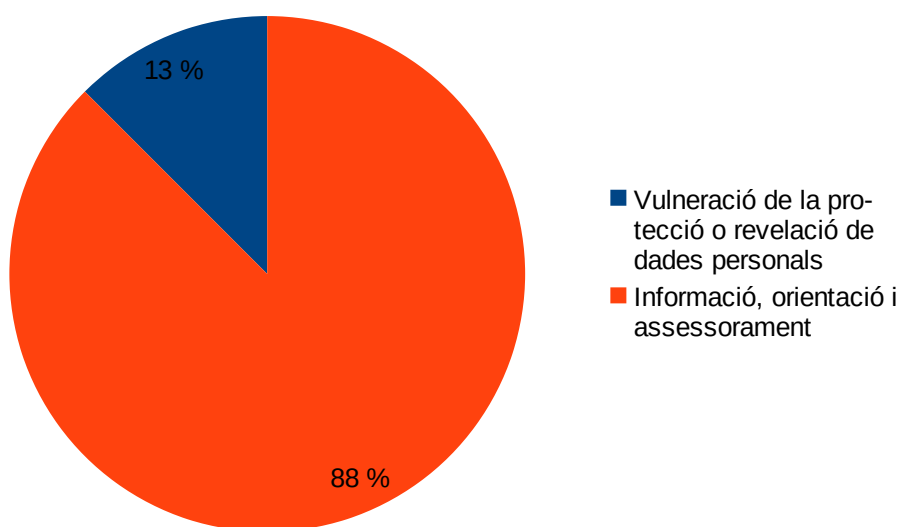
e) Internet i noves tecnologies

Les intervencions de l'ODDM referides a Internet i a les noves tecnologies han suposat el 2 % (8 actuacions) de l'activitat total.

2018

2018

Des d'un punt de vista totalment quantitatiu, les actuacions d'informació, orientació i assessorament representen el 88 % (7) del total, i la vulneració de la protecció o la revelació de dades personals, el 13 % (1).

LÍNIA D'ATENCIÓ A L'INFANT I A L'ADOLESCENT 116 111

Mitjançant la Resolució de la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació de 12 de gener de 2010, s'atribuí el número telefònic **116 111** al servei "**Línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent**", harmonitzat en tot el territori europeu.

L'ODDM és l'encarregada de procurar els mecanismes de control adequats per assegurar el compliment de tot el que afecta els drets dels menors residents a la comunitat autònoma de les Illes Balears i, també, dels que es troben fora d'aquest territori. Per això, va encomanar la gestió d'aquesta línia a la Fundació ANAR, que des de l'any 1994 duu a terme el projecte denominat "Telèfon ANAR d'ajuda a infants i adolescents en risc", per permetre als usuaris menors d'edat posar-se en contacte telefònic les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any, amb un servei professional multidisciplinari (fonamentalment format per psicòlegs, juristes i treballadors socials), gratuït i confidencial. Aquest servei garanteix que els menors siguin escoltats d'acord amb l'article 12 de la Convenció sobre els drets de l'infant de les Nacions Unides.

A la comunitat autònoma de les Illes Balears, la línia **116 111** es posà en marxa el gener de l'any 2013 i, des d'aleshores, facilita orientació psicològica, informa sobre recursos socials, resol dubtes de caràcter jurídic, deriva casos cap als recursos més adequats i duu a terme intervencions directes, quan és necessari, donant trasllat del cas als organismes competents en matèria de menors i fent-ne un seguiment mitjançant la coordinació amb els professionals corresponents.

Des de la línia 116 111, s'ofereix informació, orientació i assessorament sobre:

- Suport emocional.
- Ajuda davant situacions d'emergència.
- Identificació de situacions d'urgència: comunicació i derivació immediates als organismes competents.
- Derivació dels possibles casos de menors en situació de desprotecció (risc o desemparament) als organismes competents perquè els investiguin o hi intervenguin.
- Treball en xarxa amb els diferents recursos de les Illes Balears i la resta de l'Estat.
- Informació actualitzada sobre els recursos especialitzats en infància i adolescència.

ACTUACIONS DEL 2018

El total de telefonades ateses procedents de les Illes Balears ascendeix a 2.157, de les quals 2.041 varen ser ateses per la línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent (el 94,16 %), i 116, per la línia de l'adult i la família (el 5,4 %).

Les telefonades ateses es poden agrupar en dues grans categories:

- a) **Telefonades d'orientació:** en aquesta categoria s'inclouen el major nombre de telefonades, que en realitat són les primeres aproximacions al recurs o els silencis, l'atenció dels quals resulta fonamental per garantir una atenció adequada als menors. Així mateix, també es tracten telefonades en les quals és necessària una tasca de contenció emocional o d'altres que requereixen una orientació simple i una atenció més genèrica, en les quals l'infant o adolescent o la persona adulta es posa en contacte amb el recurs per conèixer en què consisteix el servei, així com les telefonades en què es facilita informació puntual sobre un recurs extern sense haver ofert cap tipus d'orientació. L'any 2018 s'han atès 1.997 telefonades d'aquest tipus.
- b) **Telefonades d'orientació especial:** són les que requereixen una valoració i una orientació psicològica o una valoració i un assessorament jurídic o social de l'equip multidisciplinari. En la majoria de telefonades, es deriva el cas a un recurs extern (el que sigui més adequat per al cas en concret —per exemple, cossos i forces de seguretat, serveis de protecció del menor, centres de serveis socials, centres de salut, fiscalia, col·legi d'advocats, etc.) i, en alguna, es trasllada el cas a les autoritats o entitats pertinents per garantir la integritat del menor. Durant l'any 2018, s'han atès un total de 160 telefonades que han requerit una orientació especialitzada.

MOTIUS DE LES TELEFONADES

Aquests són els motius que exposen els infants o els adolescents en primer lloc, és a dir, la problemàtica que ha fet que acudeixin al recurs (vegeu la taula 2).

La **violència exercida sobre un menor** en qualsevol forma (maltractament físic, psicològic, abandonament, abús sexual, agressions, violència de gènere, violència escolar, expulsions de la llar, pornografia o prostitució, ciberassetjament) representa el 65,6 % dels casos rebuts dels menors d'edat, i el 63,5 % dels casos rebuts dels adults i la família. Així, la violència sobre un menor d'edat **constitueix el primer motiu** pel qual han accedit al recurs els infants i els adolescents i també els adults de les Illes Balears durant l'any 2018.

Analitzant més detalladament els resultats pels diferents tipus de maltractament, trobam situacions de **maltractament físic o psicològic** que suposen un gran percentatge de les consultes fetes enguany des de les Illes Balears. Els infants i els adolescents que han acudit al recurs per aquest motiu representen el 34,4 % dels casos. S'ha de destacar que aquest maltractament es produeix en l'entorn familiar i provoca un gran patiment en els menors. Els adults i la família han acudit al recurs per aquest motiu en el 32,9 % dels casos, de manera que resulta el principal tipus de violència contra un menor d'edat.

La **violència de gènere** es refereix a situacions en les quals la violència, com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, s'exerceix per part dels que són o han estat els seus cònjuges o dels que estan o han estat lligats a elles per relacions similars

d'afectivitat, malgrat no hi hagi convivència. Aquest tipus de violència ha representat el 3,1 % dels casos d'atenció als menors, i el 4,7 % dels casos d'atenció als adults i la família.

L'**abandonament** es manifesta en les telefonades sobre l'omissió de determinats comportaments per part d'adults responsables del menor, que provoca que les seves necessitats físiques, psicològiques o emocionals no siguin ateses temporalment o permanentment. En l'atenció als adults i la família, s'ha detectat en el 7,1 % de situacions, mentre que durant aquest període no s'han registrat casos des dels menors d'edat.

La **violència escolar o bullying** comprèn els casos que posen de manifest qualsevol tipus de violència, tant física com verbal, sempre en l'àmbit escolar. En aquest cas, la violència és comesa per menors cap a altres menors. El *bullying* apareix en les telefonades d'adults i la família en el 3,4 % dels casos, mentre que durant aquest període s'han registrat el 6,3 % de casos a través dels infants i els adolescents.

Les telefonades per **abús sexual** es refereixen a atacs a la llibertat sexual del menor per part de qualsevol persona. Aquest tipus de violència apareix en l'atenció als menors en el 12,5 % dels casos. A més, el trobam en l'11,8 % dels casos rebuts en l'atenció als adults i la família.

La **pornografia o prostitució** ha suposat l'1,2 % dels casos consultats pels adults i la família, mentre que no s'han rebut telefonades de menors d'edat sobre aquesta problemàtica.

El 3,1 % dels casos d'atenció als menors han estat per motius relacionats amb **expulsions de la llar familiar**, mentre que no s'han rebut telefonades d'aquesta índole dels adults i la família.

Les **agressions extrafamiliars**, que inclouen agressions de tipus físic i verbal, han suposat el 2,4 % de les consultes dels adults i la família i el 3,1 % dels infants i els adolescents.

Pel que fa al **ciberassetjament**, només s'han rebut telefonades de menors d'edat, que representen el 3,1 % dels casos del principal motiu de telefonada.

Pel que fa a altres àrees de motius, els **problemes jurídics** de diversa índole (drets i deures de la infància, menors infractors, edats mínimes, separacions, divorcis, règim de visites, acolliment, tutela, etc.) representen el 16,5 % de les consultes realitzades pels adults i la família durant l'any 2018, i per part dels infants i els adolescents s'han registrat el 3,1 % de casos per aquest motiu, per la qual cosa és el **segon motiu de les telefonades**.

Entre els **problemes psicològics** s'emmarquen, entre d'altres, l'ansietat, els intents i les ideacions suïcides, la soledat, pors, tristesa, trastorns psiquiàtrics,

trastorns de l'alimentació, baixa autoestima, etc. Per part dels adults i la família el percentatge de casos per aquest motiu ascendeix al 2,4 %, i al 6,3 % per part dels menors d'edat.

Els **problemes socials**, que inclouen categories com ara prestacions i ajuts, problemes econòmics, d'habitatge, etc., suposen l'1,2 % dels casos d'atenció als adults i la família. No s'han rebut telefonades de menors d'edat per aquest motiu.

Els **problemes sobre amistats** representen el 15,7 % dels casos d'atenció als infants i als adolescents i són, així, el **tercer motiu pel qual telefonen** els menors d'edat. No obstant això, els adults no han fet consultes sobre aquesta problemàtica.

Els **problemes sentimentals** suposen el 3,1 % dels casos d'atenció als infants i als adolescents, i l'1,2 % entre els adults i la família.

Els **problemes de sexualitat** atesos, per als menors d'edat representen el 3,1 % dels motius de consulta. No s'han rebut consultes d'adults i la família per aquesta problemàtica.

Respecte als casos de **fuga o ideació de fuga** d'un menor d'edat, observam que els casos d'atenció als infants i els adolescents representen el 3,1 %; així mateix són presents en l'1,2 % dels casos registrats en l'atenció als adults i la família.

Els **problemes de conducta** representen el 5,8 % de les consultes realitzades pels adults i la família. En aquests casos, es recullen la preocupació mostrada per alguns adults davant la incapacitat de controlar els seus fills, la manca de comportaments adequats, la presència de comportaments agressius en el si de la família i en el centre educatiu, especialment en el que es refereix a la no acceptació de normes i límits, de manera que en ocasions arriba a ser molt difícil la convivència del menor en l'entorn familiar. A les Illes Balears, els infants i els adolescents no han fet consultes per aquesta problemàtica.

Els **problemes en l'àmbit escolar** (absentisme, rendiment, dificultats amb el professorat o amb els companys, etc.) suposen el 3,5 % dels casos d'atenció als adults i la família, i no se n'ha registrat cap per parts dels infants i els adolescents.

Les **dificultats de relació** solen constituir les raons per les quals més menors d'edat decideixen demanar ajuda a aquest recurs. Ens trobam davant situacions conflictives de comunicació entre el menor i les persones properes del seu entorn (pares, mares, amistats, o noves parelles dels progenitors, en famílies reconstituïdes). Els adults han fet consultes per aquestes situacions en l'1,2 % de casos, mentre que els menors no han telefonat directament per aquestes situacions.

Les situacions de **desaparició d'un menor** suposen l'1,2 % dels casos d'atenció als adults i la família; no obstant això, no se n'han rebut consultes dels infants i els adolescents.

L'1,2 % dels adults atesos han telefonat per motius de **discapacitat**, mentre que no s'han registrat casos dels infants i els adolescents per aquesta situació.

Finalment, les **queixes sobre institucions** representen l'1,2 % de les consultes ateses dels adults i la família, i no apareixen entre els infants i els adolescents.

Taula 1 - 2018			
<i>Telefonades d'orientació especial i recursos als quals es deriven</i>	<i>Nre. de derivacions de menors</i>	<i>Nre. de derivacions d'adults</i>	<i>Total</i>
Servei de protecció de menors	6	11	17
Centres d'informació juvenil	1	--	1
Serveis socials municipals	4	20	24
Servei d'emergències 112	15	20	35
Orientació/Mediació familiar d'organismes públics	1	1	2
Servei d'inspecció educativa	--	2	2
Col·legis i instituts d'educació secundària	12	13	25
Centres de salut / metge	4	7	11
Centres de salut mental	1	2	3
Centre de planificació familiar	1	--	1
Psicòleg	3	12	15
Centres d'atenció a la dona	1	7	8
ONG d'abús sexual	2	8	10
ONG de salut i discapacitat	-	1	1
ONG de violència filio-parental	-	1	1
Altres ONG	--	1	1
AMPA	-	3	3
Col·legis professionals (advocats, etc.)	--	2	2
Orientació social	11	31	42
TOTAL DE DERIVACIONS	62	142	204

Taula 2 - 2018		
<i>Motiu principal de la telefonada (casos)</i>	<i>Línia de l'infant i l'adolescent</i>	<i>Línia de l'adult i la família</i>
Violència contra un menor	65,60 %	63,5 %
<i>Maltractament físic</i>	12,5 %	24,7 %
<i>Maltractament psicològic</i>	21,9 %	8,2 %
<i>Violència de gènere</i>	3,1 %	4,7 %
<i>Abandonament</i>	--	7,1 %
<i>Expulsió de la llar familiar</i>	3,1 %	--
<i>Agressions extrafamiliars</i>	3,1 %	2,4 %
<i>Abús sexual</i>	12,5 %	11,8 %
<i>Pornografia/Prostitució</i>	--	1,2 %
<i>Violència escolar (bullying)</i>	6,3 %	3,4 %
<i>Ciberassetjament</i>	3,1 %	1,2 %
Fuga / Ideació de fuga	3,1 %	1,2 %
Dificultats de relació	--	1,2 %
Problemes en el centre educatiu	-	3,4 %
Problemes sobre amistats	15,7 %	--
Problemes sentimentals	3,1 %	1,2 %
Problemes de conducta	--	5,8 %
Problemes de sexualitat	3,1 %	--
Problemes psicològics	6,3 %	2,4 %
Problemes jurídics	3,1 %	11,8 %
Problemes socials	-	1,2 %
Separació / Custòdia / Règim de visites	--	4,7 %
Desaparició de menors	-	1,2 %
Discapacitat	-	1,2 %
Queixes sobre institucions	--	1,2 %
TOTAL	100 %	100 %

ACTIVITATS SECTORIALS DE L'ODDM

1. Jornades divulgatives, de formació i sensibilització

— Dia Internacional de la Internet Segura

Com cada any, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor se sumà al Dia de la Internet Segura a les Illes Balears reforçant el treball que s'ha fet en els darrers anys en col·laboració amb l'Institut Balear de la Joventut, el programa Convivèxit, la Fundació BIT i el programa de policies tutors.

Aquesta commemoració, que va tenir lloc el 7 de febrer de 2018, ens ha de servir a tots, adults, infants i joves, per prendre consciència de la necessitat de fer un ús responsable d'Internet.

Són moltes les coses que hem de tenir presents en fer ús de les xarxes socials i d'Internet, perquè sabem que obrim una porta de la nostra vida personal i de la nostra intimitat a un món virtual on milions de persones també observen i interactuen. Aquest fet resulta fantàstic si se'n fa un ús adequat i responsable, perquè crea possibilitats de comunicació, coneixement, creativitat i aprenentatge. Però també ens pot conduir a situacions no tan positives, sobretot als infants i als joves, més vulnerables, la qual cosa requereix crear l'entorn de seguretat adient per als menors.

Per això, l'ODDM recorda que:

1. És necessari que els adults prenguin consciència del model que són per als menors quan fan ús de les xarxes i que, per tant, prediquin amb l'exemple.

2. Davant la idea que tot és tan senzill com fer clic a l'ordinador, la tauleta o el mòbil, i que tot es pot aconseguir d'una manera tan directa i fàcil, justament per això, **ABANS DE FER CLIC**, hem de pensar bé el que feim i quines implicacions i conseqüències pot tenir.

— Conferència «Valors i joventut en el segle XXI, una aposta irrenunciable»

El 20 de febrer de 2018, en el marc de la commemoració dels 20 anys de l'ODDM, a l'auditori del Centre de Cultura «Sa Nostra», de Palma, Miquel Àngel Lladó va parlar dels valors i la joventut en el segle XXI com una aposta irrenunciable.

Cartel·la de la conferència amb un fons blau verd. A la part superior, hi ha el logotip de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor (ODDM) amb el símbol '(m)'. El títol principal és 'Valors i joventut en el segle XXI, una aposta irrenunciable.' A sota, s'indica que és a càrrec del sr. Miquel Àngel Lladó Ribas, escriptor i president de l'associació Homes per la Igualtat (Mallorca). Es detalla la data i hora: 'Dimarts 20 de febrer a les 19h al centre de cultura "Sa Nostra" Carrer Concepció, 12 - Palma'. A la part inferior, hi ha una fotografia de tres joves (dos noies i un noi) que estan mirant un document junts. A la cantonada inferior esquerra, hi ha el logotip de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació. A la cantonada inferior dreta, hi ha el logotip de la Fundació SA NOSTRA Caixa de Balears.

L'autor, prou conegut, ha conreat diversos gèneres, com ara la literatura infantil i juvenil amb *Bagdad, un conte desfet* (1992), o la narrativa per a adults amb *Tocar mare* (2004), tot i que és en la poesia on es concentra, de moment, la major part de la seva producció, amb títols com *Jardí de quarantena* (1999), *Illa Corberana* (2000), *Antull de tu* (2001), *L'inquilí del gel* (2002), *Reivindicació de Jane* (2004), *Poemes de la piscina* (2005), *La volta celeste* (2006) i *Com pluja menuda* (2009). La seva darrera obra és *Mai no caminaràs sol* (2017).

També col·labora habitualment en la premsa escrita i en revistes especialitzades, i és president de la plataforma Homes

contra la Violència Masclista.

— Jornada parlamentària «Cap a una realitat de pressuposts en clau d'infància»

El 5 d'octubre de 2018, el Parlament de les Illes Balears va acollir la jornada «Cap a una realitat de pressuposts en clau d'infància», organitzada per l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor i UNICEF Comitè Balears.

Ponències

La jornada s'inicià amb la ponència de Gabriel González, especialista en polítiques d'infància d'UNICEF Comitè Espanyol, que va presentar la metodologia per calcular la mesura de la inversió pressupostària en infància, eina impulsada per UNICEF, que consta d'una proposta d'anàlisi pressupostària i els primers resultats de l'aplicació en algunes experiències pilot.

Tot seguit es donà pas a Rosa Molero, que va explicar la seva experiència a la Generalitat Valenciana, com a directora general d'Infància i Adolescència, vinculada al treball de pressuposts en clau d'infància.

Treball de grups

En acabar les ponències, i després d'una breu roda de preguntes i debat, es constituïren dos grups de treball per fer un exercici pràctic i una reflexió conjunta sobre la metodologia plantejada.

Es posà en relleu la manera de reduir problemàtiques com ara la pobresa infantil o la desigualtat i, així mateix, s'observaren les recomanacions que el Comitè dels Drets de l'Infant va adreçar a Espanya el febrer de 2018, en relació amb l'àmbit de l'ocupació de recursos públics per a la infància, entre les quals destaquen les següents:

- Urgeix a l'Estat i a les comunitats autònomes fer una àmplia avaluació sobre els pressuposts per distribuir els recursos des de la visió dels drets dels menors. Especialment, es recomana millorar la inversió en educació i la provisió de serveis públics.

- Es recomana especificar les partides destinades a la infància, establir indicadors d'infància i de seguiment per avaluar l'eficiència, l'eficàcia i l'equitat dels recursos destinats a garantir els drets de la Convenció sobre els drets de l'infant.
- Es recomana millorar la transparència dels recursos destinats a la infància, fomentant el diàleg públic (inclosos els infants i els adolescents) i establint mecanismes propis de rendició de comptes d'àmbit autonòmic i local.
- Es recomana definir les partides i les línies pressupostàries específiques per a infants i adolescents en desavantatge o en situació de marginalitat que requereixen intervenció o protecció social, i garantir que aquestes partides siguin protegides en situació de crisi econòmica, desastres naturals o emergències.

— Jornades «Interculturalitat, criança i drets de l'infant: un diàleg imprescindible»

Els dies 18 i 19 d'octubre de 2018 tingueren lloc a la sala d'actes de l'Hospital Son Llàtzer de Palma les jornades anuals de l'ODDM, amb el tema de la interculturalitat, les diferents cultures de criança i d'educació dels fills que es donen en les comunitats nacionals que conviuen amb nosaltres, i els drets del menor.

Vàrem considerar que hi ha una reflexió insuficient i manca de visió en el món professional que treballa amb infants i joves sobre les diferents dimensions que comporta la perspectiva de la interculturalitat en relació amb el col·lectiu dels menors i les famílies migrants. Prenem decisions benintencionades, en general cercant el benefici dels infants o joves, amb desconeixement de les singularitats de la manera de criar i educar els menors de les diferents cultures; dels seus rituals; dels seus sistemes de regles i de resolució de conflictes, i de les jerarquies

i relacions amb les xarxes comunitàries d'aquests grups familiars. També desconeixem l'impacte que aquestes decisions professionals tenen sobre la família migrant i el seu entorn social i comunitari.

En els currículums formatius universitaris i en els programes de formació i reciclatge dels professionals que treballen en el món infantil i juvenil no existeix la perspectiva de la interculturalitat, per més que hi hagi alguns mediadors en els serveis. Diàriament prenem decisions que afecten molt directament les vides i el futur de la relació entre els membres d'aquestes comunitats.

La reacció de moltes famílies és de perplexitat i desconcert davant algunes decisions que prenen els professionals dels serveis públics sobre determinades pautes educatives, de criança i de socialització, i sobre patrons culturals que fan servir aquestes famílies i que de vegades s'interpreten de manera lineal i es qualifiquen de maltractament o tracte inadequat, mentre que els pares i mares estan convençuts que no fan res incorrecte. És evident que això no pot ignorar la necessitat de protegir els menors i de defensar els seus drets.

El desconeixement de la perspectiva intercultural pot donar peu a efectes indesitjats a mitjà i llarg termini i dificultar els processos de reintegració i reorganització de les estructures familiars després de separacions i dilucions dels vincles.

El de la interculturalitat i els drets del menor no és un debat fàcil, però hi hem d'aprofundir tant com puguem per poder consensuar determinats criteris que ens permetin prendre decisions que ajudin a millorar el benestar i la protecció dels infants mantenint les seves arrels i els seus vincles familiars i comunitaris.

Vàrem debatre sobre aquesta temàtica amb la finalitat d'ajudar a incorporar en les nostres organitzacions la perspectiva de la interculturalitat en el treball amb menors i famílies i així ampliar i enriquir la nostra visió i les nostres pràctiques, perquè cada vegada siguin més integratives i ecològiques.

Per fer aquest gran debat, vàrem ajuntar experts d'àmbit internacional com Carlos Giménez Romero, catedràtic d'antropologia de la Universitat Autònoma de Madrid i assessor de molts de projectes comunitaris al llarg de tot l'Estat espanyol; Amina Bargah, psiquiatra infantil i terapeuta familiar de Tetuan, i Isabel Lázaro González, professora titular de dret de la Universitat de Comillas i especialista en drets de la infància. També hi va haver mediadors interculturals del Magreb, l'Àfrica subsahariana, la Xina i l'Amèrica del Sud. I no podien faltar en aquest debat joves adults migrants que han crescut i s'han educat a les Balears i que poden parlar de la doble identitat i pertinença cultural. Finalment, volíem donar a conèixer experiències reeixides i de bones pràctiques en el treball comunitari d'integració de comunitats migrants, de Mallorca, Eivissa, Catalunya i Navarra.

2. Parlament Infantil de les Illes Balears

— Sessió de control i conclusions del VI Parlament Infantil de les Illes Balears

El 31 de maig de 2018, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor (ODDM) va assistir a la presentació de les conclusions del VI Parlament Infantil, que havia tingut lloc l'any anterior al Parlament. Una representació d'alumnes del Col·legi Àgora Portals, del Consell Infantil del Consell Insular de Mallorca, de l'IES Can Balo i de l'IES Josep Sureda i Blanes es reuniren amb el president del Parlament de les Illes Balears amb la finalitat de presentar aquestes conclusions. A la reunió, també hi va ser present la UNICEF Comitè Balears.

Les conclusions presentades pels alumnes feien referència als treballs exposats el 20 de novembre de 2017 sobre els objectius específics 7, 12, 13, 14 i 15 de l'Agenda 2030. Les propostes se centraven en les energies renovables (objectiu 7), el consum responsable (objectiu 12), la lluita contra el canvi climàtic (objectiu 13), la flora i fauna aquàtiques (objectiu 14) i la flora i fauna terrestres (objectiu 15).

— VII Parlament Infantil de les Illes Balears

Amb motiu del Dia Universal de la Infància, el 20 de novembre, conjuntament entre el Parlament de les Illes Balears, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor i UNICEF Comitè Balears, s'organitzà el VII Parlament Infantil de les Illes Balears, amb la temàtica «Inventant la vacuna de pau i bon tracte contra tot tipus de violències».

Infants i adolescents d'arreu de les Illes Balears varen exposar les seves propostes per fer possible que el respecte i el diàleg regnin el món. Hi varen participar infants dels consells infantils de Santa Eulària des Riu, Maó, Palma, Inca, Formentera, Felanitx, Manacor, Calvià, Eivissa, Mallorca, Santanyí i Ciutadella, a més de tres centres escolars, IES Can Balo, Mata de Jonc i Àgora Portals (que va ser l'encarregat de presidir la sessió parlamentària infantil). Varen exposar els seus manifestos per elaborar entre tots una vacuna de pau i bon tracte amb la qual intentar protegir tot el nostre entorn.

El Parlament de les Illes Balears, en el VII Parlament Infantil, continua amb el ferm compromís adquirit de donar suport a organitzacions i actes que potenciïn la presa de consciència envers els problemes dels nins i nines. Propiciar el debat entre infants i adolescents i proporcionar un espai on puguin tractar dels temes i els aspectes que els afecten és el millor estímul perquè desenvolupin aptituds i actituds que els permetin sentir-se ciutadans.

3. Cooperació amb altres administracions

Un dels principals reptes de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor és poder conèixer de primera mà tots els agents socials que fan feina amb infància i adolescència a les Illes Balears, amb la intenció de poder contribuir a una xarxa d'agents socials implicats en la divulgació i la defensa dels drets dels infants.

Aquestes col·laboracions són freqüents, sobretot amb organitzacions relacionades amb la defensa dels drets dels infants.

— Projecte «Jo opín!»

L'Oficina de Defensa dels Drets del Menor ha recollit i analitzat les dades obtingudes en el projecte de recerca denominat «Jo opín!», relatiu a la percepció subjectiva dels menors i dels seus pares i mares o tutors, així com dels professionals de l'àmbit de la justícia juvenil.

L'objectiu principal del projecte és avaluar la percepció subjectiva dels usuaris i els professionals dels serveis per a la població infantil.

L'ODDM vol establir un espai d'educació en drets accessible a tota la població, que reforci la importància de les garanties corresponents i en faci partícips els menors, els pares i mares i els treballadors, integrant les seves opinions (en especial, les dels infants i els adolescents) en els processos d'atenció. Així, es

reforça el dret dels menors de formar-se un judici propi i d'expressar lliurement la seva opinió en els assumptes que els afecten, donant-los l'oportunitat de ser escoltats.

— Projecte «Sales de justícia amigables»

L'any 2018 vàrem considerar apropar-nos al món judicial, als operadors i col·laboradors que treballen a l'Administració de justícia en relació amb els menors d'edat, tenint en compte la integració social i jurídica com a part de l'anàlisi de les situacions que tractam cada any.

D'aquesta manera, vàrem començar un projecte per dotar els jutjats de les Illes Balears de les primeres sales amigables per a menors d'edat, amb l'objectiu de millorar el benestar dels menors que han de testificar als jutjats.

Les sales amigables són resultat de la petició de l'ODDM al Ministeri de Justícia perquè se cedís un espai a cada seu judicial per habilitar habitacions per als infants i adolescents que hagin de comparèixer als jutjats i tribunals.

L'objectiu d'aquestes sales és millorar el benestar dels menors que han de testificar als jutjats. Amb aquesta iniciativa, els menors poden romandre en un espai segur i confortable, en lloc d'estar sotmesos a freqüents i llargues esperes als passadissos dels jutjats, i se'ls evita una innecessària situació traumàtica pel fet d'haver de veure els seus presumptes agressors.

Les sales de justícia amigables estan habilitades amb mobiliari adaptat, materials lúdics i un sistema de videoconferència que evita que els infants hagin de comparèixer directament a les vistes judicials i els estalvia l'estrès que freqüentment suposa per a ells comparèixer davant el jutge, el fiscal i la resta d'assistents, amb una escenografia imponent.

A les sales amigables els menors poden estar acompanyats dels seus pares i mares, tutors, educadors o terapeutes. Romanen tancades i només s'obren a petició dels representants dels menors que ho sol·licitin expressament.

Les seues judicials que l'any 2018 han estat dotades de sales amigables són les de l'Audiència Provincial de Palma, els jutjats de primera instància i de menors de sa Gerreria i els jutjats d'instrucció i penal de l'avinguda d'Alemanya, tots del partit judicial de Palma.

Atesa la bona acollida, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor té previst ampliar aquesta iniciativa a les dependències judicials de Manacor, Inca, Menorca i Eivissa.

4. Col·laboracions amb organismes i recursos institucionals

En el marc de col·laboració amb diferents organismes i institucions, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor ha cooperat amb diferents organismes i administracions, alguns dels quals s'assenyalen a continuació.

- De la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació:
 - Secretaria General

S'ha analitzat el projecte de decret pel qual s'estableix el procediment per accedir als ajuts per a persones menors d'edat víctimes de violència masclista o conjugal o entre persones amb una relació anàloga a la conjugal.

- Direcció General de Menors i Famílies

S'ha col·laborat amb l'anàlisi del III Pla Estratègic Nacional d'Infància i Adolescència de l'Estat (PENIA); s'ha enllestit la col·laboració en el Projecte de llei de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, i s'ha participat en les sessions constitutiva i ordinària del Consell d'Infància i Família de les Illes Balears.

- Fundació Institut Socioeducatiu S'Estel (FISE)

S'han fet les visites de supervisió als centres socioeducatius de la FISE.

- De la Conselleria de Presidència:
 - Institut Balear de la Dona (IBD)
 - Direcció General de Relacions amb el Parlament

S'han analitzat els projectes normatius dels decrets de fixació dels principis generals sobre els criteris i les condicions mínimes de qualitat i de funcionament dels centres d'acollida de les dones víctimes de violència masclista, així com de determinació dels principis generals normatius sobre les característiques que han de tenir els centres d'atenció i assistència psicològica, social i jurídica específica a les víctimes de violència masclista.

- De la Vicepresidència i Conselleria d'Innovació, Recerca i Turisme:
 - Fundació BIT (Balears d'Innovació i Tecnologia)
 - Observatori de la Societat de la Informació (OBSI)

Des del Grup de Treball d'Internet Segura, format per l'ODDM, l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit), l'IB-Jove, la Fundació BIT i l'Institut de Seguretat Pública de les Illes Balears —mitjançant el Programa de Policia Tutor—, s'ha continuat la col·laboració en la web *Vida digital + segura* i en el projecte «Cibermentors».

- De la Conselleria d'Educació i Universitat:
 - Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

S'ha ofert la formació «Qüestions de dret de família en l'àmbit educatiu» al professorat tècnic de serveis a la comunitat (PTSC). Així mateix, s'ha analitzat la proposta de modificació del Decret 131/2008, de 28 de novembre, pel qual s'estableixen i es regulen la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i es crea l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància.

- Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit)

S'ha fet el seguiment del mecanisme de derivació del protocol per accedir al programa de tractament psicològic de menors víctimes de violència escolar.

- De la Conselleria de Transparència, Cultura i Esports:
 - Direcció General d'Esports i Joventut

S'ha col·laborat en l'elaboració d'un protocol d'actuació per garantir la convivència en l'esport balear. Així mateix, s'ha analitzat el projecte de decret relatiu a la Comissió contra la Violència a l'Esport de les Illes Balears.

— Direcció General de Participació i Memòria Democràtica

S'ha analitzat l'avantprojecte de Llei del voluntariat de les Illes Balears.

- De la Conselleria d'Hisenda i Administracions Públiques:

— Direcció General de Pressuposts i Finançament

S'ha col·laborat perquè les diverses conselleries puguin dur a terme una avaluació integral de totes les polítiques directament o indirectament relacionades amb la infància, de les seccions pressupostàries i dels ens dels sector públic instrumental que tenguin competència en matèria de menors, serveis socials, educació, sanitat, polítiques de gènere, campanyes divulgatives o qualsevol altra que pugui tenir relació amb la garantia dels drets dels infants. Es pretén que, així, es puguin identificar en l'elaboració del pressuposts generals els programes i les actuacions que incideixen en la millora de la protecció dels menors.

— Centre d'Emergències 112

— Programa de Policia Tutor

- De la Conselleria de Salut:

— Atenció Primària

S'ha participat en la III Jornada Balear d'Atenció Pediàtrica, a Palma, amb una ponència.

— Servei de Salut (IB-Salut)

S'ha col·laborat en el taller sobre prevenció i tractament de la conducta suïcida per a professionals dels mitjans de comunicació organitzada per l'Observatori del Suïcidi de les Illes Balears.

— Institut Balear de Salut Mental de la Infància i l'Adolescència (IBSMIA)

Amb l'IBSMIA, s'ha tractat sobre actuacions amb menors transsexuals i transgènere i, així mateix, sobre la coordinació de l'IBSMIA amb el Servei de Protecció de Menors de l'IMAS.

- De la Delegació del Govern a les Illes Balears:

— Secretaria General de la Delegació del Govern

S'ha fet el seguiment de l'arribada de menors d'edat estrangers no acompanyats (MENA) en pasteres a les costes de les Illes Balears. Així mateix, s'ha col·laborat amb la Brigada d'Investigació Tecnològica (BIT) i el Grup de Delictes Telemàtics (GDT).

- Del Consell Insular de Mallorca:
 - Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS)

S'ha col·laborat amb la Secció de Suport Tècnic Municipal en les jornades divulgatives del nou projecte de la Llei de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència, com una aposta per la prevenció comunitària, així com de la Llei de suport a les famílies, adreçades als diversos professionals dels serveis socials comunitaris bàsics dels municipis de Mallorca.

- Consell Insular de Menorca.
- Consell Insular d'Eivissa.
- Consell Insular de Formentera.

S'han fet les visites de supervisió a tots els centres d'acolliment residencial de menors gestionats directament pels consells insulars i als concertats amb les entitats col·laboradores habilitades.

- Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència Balear (FEIAB)

S'acudí a la trobada informativa organitzada per la Comissió MENA a les instal·lacions de la Fundació Natzaret, on es tractà de la realitat dels menors estrangers no acompanyats amb l'entitat pública IMAS i les col·laboradores GREC, Amés, Intress, Càritas Mallorca i Creu Roja.

- Dels diversos ajuntaments i entitats locals:
 - Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears (FELIB)

S'ha continuat el seguiment de les bones pràctiques i les mesures de seguretat, d'autoritzacions d'activitats i de la prevenció del consum d'alcohol i drogues a les festes populars dels diversos municipis de les Illes Balears.

- Ajuntament de Palma
- Defensora de la Ciutadania de Palma

S'han mantingut reunions de coordinació amb la Unitat d'Infància i Família de l'Ajuntament de Palma, així com amb la Defensora de la Ciutadania de Palma, pel que fa a la situació de desallotjament d'infants al poblat de Son Riera («Son Banyà») i al seguiment de la situació dels menors a la barriada del Camp Redó («Corea»).

- De la Fiscalia Superior de les Illes Balears:
 - Fiscalia Delegada de la Secció de Menors de les Illes Balears
- Del Ministeri de Justícia:
 - Gerència territorial del Ministeri de Justícia
 - Deganat dels jutjats de Palma
 - Presidència de l'Audiència Provincial de Palma

S'ha duit a terme un projecte de col·laboració amb la presidència de l'Audiència Provincial de Palma i el deganat dels jutjats de Palma (partit judicial de Palma) per crear uns «espais amigables» on puguin romandre els menors d'edat que hagin d'acudir a les seus judicials per a la pràctica de diligències judicials, anomenat «Sales de justícia amigables», i s'ha engegat a la resta de partits judicials de les Illes Balears.

- Defensories autonòmiques:
 - Adjunta per a la defensa dels drets de la infància i l'adolescència del Síndic de Greuges de Catalunya
 - Oficina de la Infància i l'Adolescència de l'Ararteko del País Basc
- Universitat de les Illes Balears (UIB):

S'ha col·laborat en la recerca i les activitats del Laboratori de Mediació, Resolució de Conflictes i Orientació Familiar de la UIB per desenvolupar un programa experimental de mediació adreçat al sistema de protecció infantil.

- Parlament de les Illes Balears:
 - S'ha comparegut a la Comissió de Cultura, Educació i Esports del Parlament per exposar la visió i les opinions sobre la matèria pròpia de la Ponència per a l'estudi del document lliurat al Parlament pel Consell Escolar de les Illes Balears i elaborat sobre la feina d'Illes per un Pacte Educatiu, especialment en les qüestions més relacionades amb l'àmbit d'actuació de l'ODDM.
 - S'ha participat en la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per a la Infància, conformada pels partits polítics amb representació parlamentària signants del Pacte, Unicef Comitè Balears i l'ODDM. Així mateix, s'han presentat al president del Parlament les conclusions del VI Parlament Infantil i s'ha fet el VII Parlament Infantil en commemoració del 29è aniversari de la Convenció sobre els drets de l'infant.
 - S'ha participat en l'onzena edició de la sessió plenària de «Diputats per un Dia» al Parlament de les Illes Balears, organitzada per Aldees Infantils SOS juntament amb l'ODDM, en el marc del programa educatiu «Abraça els teus valors», i en la qual els infants varen poder reflexionar i debatre sobre els compromisos per fomentar el valor de la confiança.

5. Participació en actes. Agenda

Durant el 2018 s'han pogut mantenir diverses reunions amb entitats i agents socials, entre els quals es troben les següents:

- Associació Amés. Va presentar els seus programes i nous projectes.
- Associació Amor, Respecte i Dignitat per a les Persones (ARDIP). Va traslladar les queixes de pares i mares sobre les mesures que pren el Servei de Protecció de Menors de l'IMAS.
- Associació El Grupo: associació juvenil de Lluçmajor constituïda per pares i mares voluntaris que treballen amb joves de Badia Blava per oferir alternatives d'oci saludable. Es va fer una xerrada sobre els drets del menor.
- Associació de Famílies de Menors Transsexuals (Chrysallis). Va presentar la finalitat i les activitats de l'associació i va informar del seu posicionament amb relació al Protocol Trans.
- Associació de Mares de Discapacitats de Balears (AMADIBA), Va informar dels programes i els projectes adreçats a menors amb expedients de protecció. Així mateix, va informar dels nous programes per a l'illa d'Eivissa adreçats als menors amb expedient de protecció i problemes de comportament.
- Associació de Pediatria d'Atenció Primària de les Illes Balears. Va traslladar la seva preocupació per la situació de la pediatria a la CAIB, la manca de pediatres i la repercussió que aquest fet pot tenir en la qualitat de l'atenció als infants en matèria de salut.
- Associació de Veïns de Son Banya. Una representació dels veïns va traslladar la seva preocupació per l'impacte que té en els infants i en les famílies el pla municipal en relació amb el manament judicial d'esbucament dels infrahabitats d'aquest nucli poblacional de Son Riera.
- APNAB Gaspar Hauser. Una comissió de representants sindicals del centre va traslladar la situació crítica que viu i la necessitat que les institucions amb responsabilitat en l'atenció a persones amb discapacitat puguin ajudar a trobar una solució.
- Associació Per Ells
- Associació Pro Emancipats de les Illes Balears (APEIB). Una representació de la junta va informar de la finalitat i la missió de l'associació per donar suport a menors extutelats en la seva transició a la vida adulta. Va presentar un projecte de còmic per distribuir en els centres educatius per sensibilitzar els joves sobre la situació dels menors que han passat pel sistema de protecció.
- Escola en Pau: associació de suport als menors dels campaments del Sàhara per la seva integració a les Illes Balears. S'estudià la possibilitat d'obtenir la seva col·laboració en el treball d'integració dels menors estrangers no acompanyats procedents del Magrib amb el centre de primera acollida de MENA de Mallorca.
- Espirales Consultoria de Infancia. L'ODDM va participar en un estudi sobre la situació de l'acolliment residencial a l'Estat espanyol.
- Federació d'Associacions de Pares i Mares d'Alumnes (FAPA Mallorca). Va traslladar la seva preocupació, com a col·lectiu de pares i mares, sobre el

consum d'alcohol en les festes dels pobles de les Illes Balears i la necessitat de protegir els menors d'aquest consum.

- Federació d'Escoles Infantils de la Petita i Mitjana Empresa de Balears (FEIPIMEB). Una representació de la junta va informar de la problemàtica que presenta aquest sector, el seu posicionament davant els projectes normatius sobre l'etapa de 0 a 3 anys i les alternatives que proposen per poder garantir uns mínims de qualitat.
- Fundació Aldaba. Va presentar el nou projecte de centre residencial a Inca amb previsió d'inauguració per a l'any 2019.
- Fundació ANAR. S'estudiaren les formes de col·laboració i l'ampliació de les prestacions del servei de la línia d'ajuda a la infància i l'adolescència a la comunitat autònoma.
- Fundació Diagrama. Va presentar el nou projecte de llar residencial per a adolescents amb problemes del comportament i menors que es fuguen dels centres i que necessiten un allunyament temporal del seu entorn més proper per poder fer una tasca educativa més intensa.
- Fundació IRES. Va presentar el programa «Relacions sanes» com a primer servei d'atenció psicològica amb perspectiva de diversitat en l'orientació sexual i identitat de gènere de les Illes Balears.
- Fundació Minyones. Va presentar els nous projectes i reformes als centres residencials que gestiona aquesta Fundació.
- Fundació Natzaret. Amb la gerència de la Fundació, es tractà dels nous projectes que donen cobertura a necessitats dins el sector de menors emancipats que provenen del sistema de protecció.
- Gest Ambiental. Va presentar les seves finalitats, l'objectiu de les quals són estudis socioambientals.
- Grup d'Educadors de Carrer (GREC). Va presentar els projectes que gestiona actualment en relació amb els menors de protecció.
- Institut Europeu d'Estudis en Prevenció (IREFREA). Va sol·licitar la col·laboració al projecte europeu «Stop violència», per a la prevenció de l'abús sexual als locals d'oci nocturn i, al mateix temps, va informar del programa FERYA, en col·laboració amb les AMIPA, sobre prevenció del consum d'alcohol entre el jovent.
- Il·lustre Col·legi d'Advocats de les Illes Balears (ICAIB). Es tractaren propostes de millores en el funcionament del torn d'ofici de menors infractors amb la coordinadora de la comissió corresponent de l'ICAIB.
- Llars El Temple. Va presentar els projectes que desenvolupa actualment i va traslladar la preocupació pel projecte de concertació per part de l'IMAS.
- Metges del Món. Va presentar els programes i els projectes de l'entitat tant en l'àmbit de les Illes Balears com en l'àmbit internacional que s'adrecen a menors d'edat.
- Plataforma Pro Drets del Naixement. Va informar sobre la necessitat de tenir presents els drets dels nounats quant a la possibilitat d'unes condicions adequades als hospitals amb la finalitat que els parts puguin ser processos naturals i no induïts, així com el respecte a les necessitats dels nadons, la protecció del vincle mare-nadó i el canvi de les pràctiques obstètriques que fan del part un esdeveniment traumàtic tant pel nadó com per la mare.

- Universitat de les Illes Balears (UIB). Va proposar a l'IMAS un pla experimental de mediació infantil.
- UNICEF Comitè Balears. S'ha continuat amb la col·laboració mútua en defensa dels drets de la infància a la comunitat autònoma, amb el suport a la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per a la Infància, els parlaments infantils i l'estudi de la incorporació dels consells insulars al pacte esmentat.

En resum, el 2018 s'han fet:

- 48 reunions amb entitats de totes les Illes Balears.
- 38 cites amb particulars (relacionades amb l'obertura d'expedients per part de l'ODDM).
- 33 presentacions en jornades i presentacions en què l'ODDM ha participat.
- 9 intervencions en diferents mitjans de comunicació.
- 61 reunions amb altres administracions públiques, tant de l'àmbit local com l'autonòmic o l'estatal.
- 14 reunions amb la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació, de la qual l'ODDM depèn orgànicament.
- 23 reunions amb l'equip tècnic de l'ODDM, que s'organitzen per fer el seguiment dels diferents expedients o tractar de temàtiques relacionades amb el dia a dia.
- 19 visites a centres de protecció de menors: durant el 2018 s'han visitat els centres d'Eivissa, el centre de Menorca i 16 centres de protecció a Mallorca.
- 16 visites als centres de la Fundació Institut Socioeducatiu S'Estel, en què s'ha millorat el canal de demanda dels mateixos menors interns per poder atendre les seves peticions.
- 42 actes catalogats com a "altres".

6. Pacte Balear per a la Infància

El 19 de novembre de 2013 se signà el Pacte Balear per a la Infància, un compromís dels partits polítics amb representació parlamentària (Partit Popular, PSIB-PSOE i MÉS per Mallorca), UNICEF Comitè Balears i l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor (ODDM).

El 22 de setembre de 2015 se signà l'adhesió al Pacte Balear per a la Infància dels grups Podem Illes Balears, MÉS per Menorca, El PI, Ciutadans i Gent per Formentera (Grup Mixt).

El 18 de novembre de 2015, una vegada revisat, s'aprovà per unanimitat el Reglament de la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per a la Infància, la qual pretén ser un òrgan de participació mitjançant el qual es vol promoure més operativitat de funcionament en el compliment dels compromisos adquirits i signats el 19 de novembre de 2013.

És a partir d'aquest moment que es forma un grup de treball per establir una línia de seguiment dels indicadors relacionats amb la infància a les Illes Balears,

establir mecanismes de coordinació i posar en marxa un full de ruta dels indicadors relacionats amb la infància.

Actualment, la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per a la Infància està conformada per un representant de cadascun dels grups signants del Pacte, UNICEF Comitè Balears i l'ODDM, i durant el 2018 ha tractat els aspectes següents:

- Va sol·licitar la compareixença de la consellera de Serveis Socials i Cooperació per fer el seguiment de les mesures adoptades respecte a la PNL aprovada el 2 de novembre de 2017.
- Va informar de la Guia metodològica per a l'elaboració dels informes previs d'impacte de les disposicions normatives en la infància i l'adolescència a les Illes Balears, elaborada per la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació.
- Va presentar el model d'adhesió al Pacte Balear per a la Infància dels consells insulars.
- Va proposar la realització d'una jornada per treballar els pressuposts en clau d'infància que es va dur a terme el 5 d'octubre.

L'any 2018, l'ODDM, juntament amb UNICEF, va impulsar la signatura del Pacte Balear per a la Infància per part dels grups representats en els consells insulars de les Illes Balears. L'adhesió dels diferents consells insulars al Pacte Balear per a la Infància es formalitzà amb la signatura d'un document específic segons les competències dels consells en la matèria.

Els consells insulars tenen un ampli ventall de competències en matèria d'infància i adolescència, tant pel que fa a tutela, guarda i adopció de menors, o menors infractors inimputables (de menys de 14 anys), com en prevenció, esports i cultura, atenció a la drogodependència i, en general, suport tècnic als municipis petits. El compromís dels consells mitjançant l'aprovació, en els plens de les corporacions, de l'adhesió al Pacte Balear per a la Infància constitueix un impuls important en la millora de l'atenció a la infància i l'adolescència de la comunitat autònoma. Aquestes adhesions es materialitzaren en les dates següents:

- 26/07/2018: varen signar l'adhesió al Pacte Balear per a la Infància els grups representats al Consell d'Eivissa.
- 27/07/2018: varen signar l'adhesió al Pacte Balear per a la Infància els grups representats al Consell de Formentera.
- 03/09/2018: varen signar l'adhesió al Pacte Balear per a la Infància els grups representats al Consell de Menorca.
- 12/11/2018: varen signar l'adhesió al Pacte Balear per a la Infància els grups representats al Consell de Mallorca.

CONCLUSIONS

VALORACIÓ DE LA SITUACIÓ DELS DRETS DELS INFANTS I ELS ADOLESCENTS A LES ILLES BALEARS

A les Illes Balears s'està fent un esforç significatiu en l'increment de recursos destinats a pal·liar les conseqüències de la crisi, després d'anys amb una reducció dràstica d'inversió pressupostària en matèria d'educació, sanitat i serveis socials. La crisi econòmica tan greu que hem patit, com ja es comentà en l'Informe de l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor de 2017, va tenir un fort impacte en la no garantia efectiva dels drets dels infants. L'índex de risc de pobresa infantil a la comunitat autònoma continua essent alarmant: 30,2 % (ECV, 2017 INE), cinc punts per sobre de la mitjana europea, situada en el 26.4 %. Els esforços no tenen una repercussió immediata en la reducció d'aquesta taxa. La situació del mercat laboral de les Balears, l'elevada temporalitat, la realitat dels treballadors pobres i l'índex de famílies amb tots els membres en atur expliquen, en part, que no baixi significament l'índex d'infants pobres. Ha millorat el nombre d'alumnes que obtenen el títol de graduat en educació secundària obligatòria, que, el curs 2017-2018, ha passat al 85,5 %; en canvi, només el 34,4 % d'alumnes estrangers l'aconsegueixen (IAQS, curs 2017-2018). El nombre de repetidors ha baixat moderadament, al voltant de 5 punts entre l'any 2012 i el 2018.

Amb relació a altres indicadors, és especialment preocupant que les Illes Balears encapçalin situacions de risc per a la infància a l'Estat espanyol, la qual cosa indica que hem de treballar intensament per millorar el benestar i la integritat dels nostres infants i joves. Així, per exemple, i considerant que les dades del Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI) d'àmbit estatal (les darreres que ofereix l'Observatori de la Infància de l'Estat són de 2017) encara no són acurades (perquè dissortadament no s'ha pogut consensuar un criteri homogeni de registre dels maltractaments a menors entre les comunitats autònomes i el Ministeri), som la comunitat autònoma amb una taxa de notificacions al RUMI més alta de l'Estat (784,8/100.000, Observatori de la Infància 2018), a 150 punts de la segona comunitat autònoma. També, segons aquesta mateixa font, som la primera comunitat autònoma en notificacions valorades com a greus. En les diferents tipologies de maltractaments, som la primera comunitat autònoma en notificacions per abusos sexuals (143,1/100.000), també per maltractaments físics (250,8/100.000), i la segona per maltractaments emocionals (252,2/100.000). Cal dir que, en part, aquest fet respon a la molt important tasca de formació i sensibilització dels professionals a càrrec de la Direcció General de Menors i Famílies i d'entitats com RANA i UNICEF en aquests temes. L'any 2018 s'han produït 4.417 notificacions al RUMI, de les quals el 61,80 % han estat greus (2.731). Per tipologies de maltractaments, el 36,29 % han estat per negligència, el 30,69 % per maltractament psicològic, el 22,09 % per maltractaments físics i el 10,86 % per abusos sexuals.

Altres dades més objectives són que, a les Balears, tenim la taxa més alta de l'Estat de tuteles *ex lege* de menors, així com d'expedients administratius de protecció de menors (1138/100.000), i també som la primera comunitat en infants entre 11 i 14 anys acollits en centres residencials de protecció infantil. Ara bé, hem de dir a favor que som la segona comunitat en acolliments familiars com a mesura de protecció més adequada si els menors no poden viure amb els seus pares per alguna raó.

Quant a mesures de justícia juvenil, som la quarta comunitat en mesures de justícia juvenil notificades, la tercera en mesures executades en joves de 14 a 15 anys després de Ceuta i Melilla, la segona en nines amb mesures de justícia juvenil notificades, i la primera en nines amb mesures executades.

Tot aquest panorama ens ha de fer pensar que hi ha un grup important de menors a la comunitat autònoma que no gaudeixen del nivell de benestar exigible en el context d'estar en el grup de comunitats autònomes amb més renda per càpita de tot l'Estat espanyol, i que aquest col·lectiu d'infància vulnerable té moltes més dificultats per aconseguir l'èxit escolar i poder gaudir d'una vertadera igualtat d'oportunitats.

Continua existint una manca de diagnòstic acurat de l'estat de la infància i l'adolescència a les Illes Balears, a excepció de l'illa de Menorca. Menorca ha despuntat amb una creixent inversió en infància i una aposta per la prevenció i un treball comunitari que dona fruits, com demostra el baix nombre de tuteles *ex lege* de l'any 2018.

Així mateix, l'any 2018, l'ODDM s'ha fet ressò de les recomanacions relatives a les Observacions finals del Comitè dels Drets de l'Infant sobre els informes periòdics cinquè i sisè combinats d'Espanya, aprovades en el 77è període de sessions (del 14 de gener al 2 de febrer de 2018) i publicades en castellà el 5 de març de 2108 (CRC/C/ESP/CO/5-6).

L'Estat té l'obligació de complir els principis i les disposicions de la Convenció de drets de l'infant, per a la defensa, la protecció i la promoció dels drets dels infants i els adolescents en el territori, cosa que l'ODDM, com a òrgan de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears que vetlla per la defensa i la promoció dels drets del menor, ha recordat a les administracions, les institucions i els organismes públics radicats a les Illes Balears, d'acord amb l'àmbit de les competències respectives, insistint en la importància de totes les recomanacions que consten en les Observacions finals esmentades, especialment pel que fa a les esferes següents: l'assignació de recursos, la no-discriminació, els infants privats d'un entorn familiar, el nivell de vida, l'educació, els infants sol·licitants d'asil i refugiats i els menors estrangers no acompanyats.

A continuació, s'exposen algunes observacions sobre la situació i l'estat actual d'alguns dels drets de la infància i l'adolescència recollits en la Convenció sobre els drets de l'infant, a la comunitat autònoma, a partir de les queixes, els greuges i les

preocupacions traslladats a l'Oficina, així com de les nostres observacions. D'altra banda, també es fa referència als avenços, o no, dels drets en relació amb l'Informe de l'ODDM de l'any 2017.

DRET DE L'INFANT A NO SER SEPARAT DELS SEUS PARES I DRET QUE ELS PARES REBIN SUPORT (art. 9 i 18 de la Convenció sobre els drets de l'infant)

Serveis socials municipals

Manca de plans municipals d'infància

Tot i que onze municipis de les Balears tenen el distintiu de Ciutat Amiga de la Infància d'UNICEF, el qual, entre altres requisits, demana un pla municipal d'infància, **la majoria de municipis de les Illes Balears no disposen d'aquests plans per avaluar les necessitats dels infants i els joves i marcar prioritats, sobretot en el treball amb les famílies més vulnerables**, que requereixen un suport especial per poder garantir el benestar dels seus infants. La Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, i també la futura Llei de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, plantegen, amb tota claredat, la necessitat d'oferir suport especial a aquestes famílies.

Pressupost i habitatge

A l'Oficina arriben queixes que alguns serveis socials no poden donar determinades prestacions perquè **s'ha exhaurit el pressupost per a algunes ajudes**. D'altra banda, un problema greu en aquests moments a la comunitat autònoma és el de l'habitatge. La insuficiència d'habitatges socials i els elevats preus de l'habitatge de lloguer, que fan inaccessible per a un col·lectiu important de persones un habitatge digne, provoquen que moltes famílies visquin aquesta situació amb vertadera desesperació i manifestin el seu temor que protecció de menors hi intervengui separant-les dels seus fills. Atesa l'emergència residencial, **s'han de poder dur a terme solucions que permetin a les famílies més vulnerables tenir habitatges** o, contràriament, s'incomplirà la Llei que prohibeix l'adopció de tuteles de menors per pobresa o precarietat econòmica. La realitat és que els serveis socials no disposen d'habitatges d'emergència suficients per a les situacions més greus.

L'adaptabilitat dels serveis socials comunitaris a les necessitats de cada sistema familiar és més important que mai per la complexitat i la multidimensionalitat de les seves problemàtiques. Encara persisteix una cultura professional segons la qual els usuaris han de poder complir un seguit de compromisos per poder accedir a ajudes de diferents tipus, com ara requisits d'habitatge, contracte de feina, etc. És evident que aquests dos requisits en concret no són accessibles a un important contingent de famílies vulnerables.

Servei d'acolliment de la dona i les famílies

Algunes famílies continuen manifestant que no tenen el suport del servei d'acollida municipal, per exemple amb serveis de guarderia per poder accedir a treballs fora de l'horari escolar. Per la informació que té l'ODDM, els serveis d'acollida de famílies no ofereixen aquests serveis perquè es parteix del principi que cada família s'ha d'ocupar dels seus fills. Aquest principi entra en col·lisió amb el de la reinserció social i laboral de les dones. Entenem, per tant, que **s'haurien de trobar fórmules per donar suport a les mares que han de menester fer feina o cursos de formació d'horabaixa**.

Des de l'ODDM consideram que **la manca de molts plans d'infància i família municipals, d'alguns d'insulars i de l'autonòmic fa que hi hagi actuacions molt disperses entre uns i altres serveis socials municipals**, amb diferències prou significatives en despesa, pressuposts destinats a aquest sector de població, metodologies i estratègies de treball. Com s'indicava en l'anterior informe de l'ODDM, **l'autonomia municipal no pot justificar l'existència d'aquestes diferències ni ser una excusa**.

Una altra qüestió essencial és la **manca d'adaptabilitat dels serveis socials a les necessitats dels usuaris**. L'organització d'aquests serveis en ocasions respon més a les necessitats dels professionals i de la mateixa administració que no de les famílies, i prova d'això és el fet que les dependències municipals d'atenció al públic en serveis socials tenen horaris de matí i, excepcionalment, alguns serveis socials d'atenció primària donen cobertura un horabaixa la setmana. Per tant, des de l'ODDM demanam més cobertura horària dels serveis d'atenció directa, tant primària com especialitzada.

Protecció infantil

Ens ratifiquem en el que afirmàvem en l'Informe de 2017: en protecció infantil, cal prioritzar el suport a les famílies biològiques i posar tots els recursos tècnics, educatius, terapèutics i econòmics al servei del manteniment de l'infant en el seu entorn natural, tal com estableix el marc legal estatal. En el cas que els menors hagin de passar temporalment a un altre entorn convivencial, acollidor o residencial per la seva protecció, s'ha de treballar des del primer moment en una perspectiva de restabliment a la família pròpia com més aviat millor. A partir de queixes que ens arriben de pares i mares, observam que, **els processos interns de valoració dels serveis de protecció; el traspàs dels expedients d'unes seccions a d'altres; l'excessiva càrrega de feina dels professionals; els massa freqüents canvis de referents per baixes, trasllats, vacances i altres incidències, i la dependència de recursos externs als mateixos equips de mesures jurídiques de protecció, alenteixen i allarguen excessivament aquests processos de valoració**, no es prenen decisions amb prou rapidesa sobre la modalitat de contacte entre els infants i les seves famílies i això deixa en els llimbs aquests menors, en l'espera que els referents i els equips de protecció acabin de prendre les decisions corresponents.

Així com en l'Administració pública es marquen els temps de tramitació dels assumptes administratius des de la perspectiva de les garanties i els drets de totes les parts implicades, s'hauria de procedir de la mateixa manera en l'àmbit de la protecció, perquè aquests retards fossin excepcionals i per raons molt justificades.

Continuam afirmant que s'ha d'incrementar la presència de les famílies biològiques en la vida dels centres residencials, amb la finalitat de mantenir i enriquir els vincles familiars, excepte quan sigui imprescindible evitar aquests contactes per ordre judicial. Reconeixem que alguns centres de protecció s'han esforçat especialment a donar un espai càlid, de benvinguda, a les famílies, ritualitzant convidades als aniversaris dels fills i als comiats, manifestant-los que formen part de la família del centre. Observam que s'està avançant en l'apropament de les famílies als centres residencials de protecció; de fet, una part important de les trobades dels menors amb les seves famílies es fan als centres de protecció, per més que les visites al punt de trobada familiar de l'IMAS, fora dels centres, a Mallorca són devers 400 el mes.

També continuam pensant que **s'han d'afavorir les relacions de pares i germans amb els menors en acollida familiar, per evitar els conflictes de lleialtat, amb l'excepció esmentada**. Així mateix, tal com estableix la legislació estatal, s'ha d'impulsar la possibilitat de les adopcions obertes, si no es va en contra de la integritat psicològica i emocional del menor.

Participació de famílies biològiques

L'ODDM ha traslladat als consells la necessitat que se cerquin **fórmules que permetin que les famílies biològiques puguin participar en protecció infantil fent arribar propostes de millora i traslladant a l'organització les seves inquietuds i preocupacions**. S'han creat comissions assessores de famílies acollidores i el consell de participació d'infants i adolescents de l'IMAS. Així mateix, les famílies biològiques, per mitjà dels seus representants, també poden aportar el seu punt de vista.

DRET A UNA BONA EDUCACIÓ (art. 28 i 29)

Educació

Com s'ha comentat, han millorat els indicadors d'inadaptació a l'escola perquè partíem d'una situació absolutament inacceptable en taxes d'abandonament escolar, amb l'índex de repetidors més alt de l'Estat i un elevat nombre d'expulsions d'alumnes dels centres educatius. Dissortadament continuam liderant aquestes estadístiques, però ja no a tanta distància de la mitjana estatal. Observam un esforç més que memorable de molts equips educatius amb solucions molt creatives a la comunitat autònoma.

En l'Informe de 2017 plantejàvem la necessitat de repensar el model educatiu i pensam que els equips docents ho estan fent per convertir els centres en llocs més atractius per als alumnes. D'altra banda, la incorporació de figures educatives com els PTSC, educadors socials a 18 instituts de la CAIB per treballar amb els equips educatius, famílies i comunitat per poder aconseguir una millor integració dels alumnes amb més risc d'inadaptació a l'escola, és un bon camí per fer front a la sagnia d'alumnes condemnats a quedar fora del sistema educatiu. En aquesta línia, el 96,4 % de les escoles i els instituts varen valorar globalment la convivència com a bona o molt bona. El curs 2017-2018 s'han duit a terme 1.711 programes de convivència als centres educatius, sobretot programes basats en metodologies avançades, programes d'acollida d'alumnes i de foment de la cohesió dels grups. D'altra banda, és destacable el nombre de programes preventius duits a terme als centres educatius i l'ingent activitat formativa adreçada als docents.

Pas de primària a secundària

Encara s'ha d'avançar en diferents línies ja apuntades en l'Informe de 2017, com ara per **minvar l'impacte del pas de primària a secundària**. Sabem que es duu a terme alguna experiència en algun centre públic, però consideram que és un moment molt delicat per als nins i nines més vulnerables. D'altra banda, els projectes d'acollida de nous alumnes, el nomenament de cotutors dels nouvinguts entre nins més grans i altres iniciatives en aquest sentit van orientades a minvar justament aquest fort impacte.

Repetició de curs

Les dades també mostren que **s'està reduint el nombre de repeticions de curs**. Encara continuam amb un nombre d'expulsions massa elevat: 3.210 alumnes varen ser expulsats dels centres, amb un total de 6.334 expulsions (Memòria de Convivència, curs 2017-2018), majoritàriament a secundària. Continuar la lluita contra l'absentisme i les expulsions amb projectes dins els centres educatius, despertar la vocació i el talent de cada alumne, augmentar la participació dels alumnes i de la comunitat educativa en el disseny educatiu són alguns dels camins per fer de l'escola un lloc on tothom tengui cabuda i se senti a ca seva.

ATE

Continuam manifestant la **necessitat que Educació pugui garantir auxiliars tècnics educatius (ATE) fins als 18 anys en els casos de menors amb discapacitats i necessitat d'un suport específic en l'entorn escolar**. Ens consta que s'han reduït els temps de substitució dels ATE per a nins i nines amb necessitats especials quan s'han posat de baixa. Tenim constància que, des de la Direcció General d'Innovació Educativa, s'han agilitat molt aquests processos.

0 a 3 anys

S'ha obert una porta d'oportunitat per als 0-3 anys, amb una aposta i un compromís del Govern actual per donar un fort impuls a la creació de places públiques per a l'escolarització de nins i nines de menys de 3 anys. De tota manera, atès el pes que té l'empresa privada en aquest camp, amb més de 200 escoles, considerem necessària alguna fórmula de regulació fins que arribi la d'Educació. S'han de poder supervisar les escoles actuals de manera regular per poder identificar establiments que no compleixen les condicions mínimes i poder comprovar que els models d'atenció són els adequats, per prevenir situacions d'atenció deficient per als infants.

Educació inclusiva

Finalment, cal remarcar que actualment assistim a un intens debat sobre la inclusió educativa. Alguns sectors de pares i mares d'infants amb discapacitats i docents que treballen en centres específics, enfront de l'obligació que estableix la normativa nacional i internacional d'incloure tots els alumnes en l'escolarització ordinària, manifesten el seu temor que les limitacions de recursos de l'escola impedeixin a aquests infants desenvolupar les seves capacitats i potencialitats. Amb la finalitat de garantir aquest objectiu, és evident que **l'escola ha de poder avançar en la creació de les condicions de recursos, formatives i de sensibilització necessàries per a una vertadera educació inclusiva.**

DRET A UNA BONA ATENCIÓ DE LA SALUT (art. 24)

Salut

Manca de pediatres

Continua el **molt preocupant dèficit de pediatres a les Illes Balears** i continuem encapçalant la llista de comunitats autònomes que pateixen aquest dèficit. El Comitè dels Drets de l'Infant de l'ONU, en les Observacions a l'Estat espanyol esmentades, ja insta a cercar solucions a aquest problema. No hi ha solucions a curt termini i es requereixen solucions diverses, com ara un augment de places PIR per a pediatres, l'agilitació del reconeixement de títols d'especialista d'altres països i solucions organitzatives internes de cooperació entre pediatres i metges de família. El dret a una bona atenció sanitària i de qualitat per als infants és un dret que s'ha de garantir.

Comes etílics i RUMI

Els comes etílics de menors a les urgències hospitalàries no es comuniquen al RUMI, i atès l'increment, fa falta que es faci, com a prevenció del consum abusiu d'alcohol. A les Balears, l'any 2018 s'han produït 211 comes etílics de menors atesos pel 061. Per tant, **els serveis sanitaris han de poder comunicar de manera sistemàtica al RUMI els comes etílics de menors d'edat.**

DRET A LA PROTECCIÓ ESPECIAL EN CAS DE RISC DE MALTRACTAMENT, ABÚS O NEGLIGÈNCIA (art. 19 i 20)

Protecció infantil

Protecció reparadora i de suport als pares

En el sistema de protecció, **s'ha de posar al centre dels processos de treball la reparació dels danys que els contextos de cura inadequats o traumàtics deguts als maltractaments o abusos produeixen en els infants i els adolescents.** Aquesta perspectiva reparadora requereix línies de treball com ara reforçar i potenciar els recursos resilents, prevenir al màxim la revictimització secundària i donar el suport necessari als progenitors perquè puguin exercir la seva parentalitat de manera consistent i adequada a les necessitats dels seus fills quan la parentalitat danyada és recuperable amb les ajudes que siguin necessàries. Per això, tots els operadors del sistema de protecció, així com els acollidors en el cas d'un acolliment familiar, han de treballar de manera integral amb aquests objectius, partint de l'avaluació i el coneixement de les necessitats dels infants i de les seves famílies i posant en marxa un pla de treball assumit per tots aquests operadors. Tot el sistema s'ha de poder organitzar i adaptar per respondre a les necessitats dels infants sota protecció.

Vincles nutrients per als infants

Reiteram el que afirmàvem en l'Informe de 2017 sobre la necessitat de promoure figures afectives adultes professionals, tutors de resiliència amb vinculacions de qualitat als infants sota protecció, donant-los la màxima estabilitat i bon tracte com a prioritat màxima de l'organització de protecció. Aquest ha de ser el criteri rector a l'hora d'establir concerts amb entitats col·laboradores i sistemes de contractació i d'accés a l'entitat pública per prevenir els canvis de personal freqüents i el pas d'educadors d'uns centres a uns altres, amb una exigència de compromís d'estabilitat dels professionals en els programes millorant, a canvi, les seves condicions laborals i retributives. Són especialment preocupants els continus canvis de professionals dels equips, tant de les entitats col·laboradores en protecció infantil com dels equips tècnics dels serveis de protecció. Tenim continuades queixes de pares i mares que veuen com desfilen diferents professionals per les seves vides, i també els infants es queixen d'aquesta situació en les visites als centres de protecció. L'increment significatiu del preu per plaça residencial dels nous concerts amb entitats col·laboradores per a l'acollida residencial ha d'ajudar a **assegurar l'estabilitat dels equips educatius dels centres de protecció.**

Diferències en l'atenció entre els diferents centres: manca d'un model comú d'acollida residencial

Així mateix, després de visitar totes les entitats i centres d'acollida residencial de les Balears, observam que existeixen diferències significatives en la qualitat de

l'atenció als infants i als joves, així com en les característiques i la qualitat dels espais físics, els entorns de seguretat emocional, la integració en la seva comunitat, etc. Hem observat una manca de supervisió suficient i efectiva per part de la institució dels serveis de protecció sobre els centres residencials.

L'Administració ha de definir un model d'acolliment residencial, tant per al sector de centres públics com per als concertats, d'acord amb els estàndards de qualitat que la recerca en aquest camp ha evidenciat com a imprescindibles per a aquest tipus d'acolliment.

Sembla que aquesta és la filosofia dels nous concerts previstos per a l'any 2019. El document sobre l'acolliment residencial com a oportunitat, publicat per UNICEF l'octubre de 2017, és un bon punt de partida per establir els estàndards de qualitat del model que consideram més adequat en aquests moments

(<https://www.unicef.es/publicacion/el-acogimiento-como-oportunidad-de-vida>).

Fugues

Tenim constància que, després de l'any 2017, quan es produïren moltes fugues de menors dels centres de protecció, connectades algunes amb el fenomen d'explotació sexual infantil (ESI), l'any 2018, segons fonts de la Policia i dels mateixos centres residencials, s'han anat limitant bastant, atès que ha funcionat la resposta coordinada entre diferents institucions mitjançant un protocol específic. Com s'indicà en l'informe anterior, **«s'han de poder atendre les causes del fenomen i establir estratègies adequades als centres residencials que contrarestin aquestes dinàmiques i facin atractiva la permanència als centres als menors sense que aquests menors tinguin la necessitat de cercar aventures i experiències excitants fora dels centres.»**

Suport als acolliments familiars

A les Illes Balears hi ha més de 700 menors en acolliment familiar, més del doble que nins i nines acollits en centres residencials. És de justícia reconèixer que som una de les comunitats autònomes amb més pes d'aquesta mesura de protecció. S'han assegurat les prestacions per acolliment amb una normativa específica, però hem rebut queixes de famílies d'Eivissa per les demores i els retards en la percepció d'aquestes prestacions amb tots els trastorns que aquest fet ha causat a aquest col·lectiu. Així, ens fem ressò de la petició d'aquest grup de famílies acollidores que **la institució asseguri un suport tècnic continuat amb una línia d'atenció telefònica de cobertura horària àmplia.**

Atenció continuada

Reiteram el que ja assenyalàvem en l'Informe de 2017: continua produint-se la demanda des de diferents sectors, bàsicament d'hospitals, cossos de seguretat, fiscalia i jutjats de guàrdia, de **poder comptar amb serveis de protecció les 24 hores del dia**, i no per una situació de comoditat ni conveniència sinó perquè, segons les nostres informacions, el nombre d'intervencions en situacions de possible desemparament de menors fora del l'horari d'atenció dels serveis de

protecció és prou important per estudiar alguna fórmula que permeti la presència de tècnics especialitzats. Hi pot haver diverses fórmules, com ara un sistema de guàrdies localitzades o d'altres que s'utilitzen en altres sectors: atenció a la violència de gènere de l'Institut Balear de la Dona, oficina d'atenció a les víctimes, emergències, urgències sanitàries, dispositius d'intervenció en crisis, etc. La finalitat ha de ser **aportar criteris tècnics en les preses de decisions sobre els menors i evitar complicacions posteriors amb separacions, ruptura dels vincles familiars i ingressos en centres de primera acollida**. La ruptura i la dilució de vincles familiars és prou delicada com per ser extremadament cautelosos a l'hora de prendre aquestes decisions, i és evident que als jutjats de guàrdia o a la Policia no se'ls pot exigir que tinguin la perícia i el coneixement especialitzat per prendre decisions tan difícils. El Consell de Formentera ja ofereix un servei d'aquestes característiques i ens mostra que és perfectament viable.

Adaptació dels serveis a les necessitats de les persones i no a les dels professionals

Així com anteriorment hem presentat els serveis socials amb relació a la manca d'adaptabilitat a les necessitats dels seus usuaris pel que fa als horaris d'atenció, trobam que passa el mateix als serveis tècnics de protecció de menors, i en aquest cas no són només els pares que han d'adaptar-se als horaris de matí dels serveis, sinó també els nins i nines, per la qual cosa cal evitar la interferència i la distorsió en la dinàmica educativa d'aquests menors. La recerca mostra que aproximadament el 80 % dels menors de protecció (més del doble que la població normal) presenten dificultats diverses d'adaptació a l'escola. Els menors de protecció s'han de considerar alumnes NESE, amb necessitats educatives especials. **És una obligació dels serveis de protecció treballar en coordinació amb l'escola per l'èxit escolar d'aquests menors**; per tant, les seves necessitats s'han de prioritzar per sobre de les necessitats dels professionals i s'han de cercar fórmules que evitin les contínues sortides dels nins i nines de protecció, interferint en el seu procés d'aprenentatge, per anar a les visites, a les teràpies, a les consultes mèdiques o a les reunions amb els referents. Any rere any plantejam sense èxit aquesta qüestió i cada vegada tenim més l'evidència científica de la manca d'èxit escolar dels menors de protecció; per això, des de l'ODDM, manifestam la manca de sensibilitat de les institucions, particularment de protecció, per crear estructures horàries i d'atenció compatibles amb l'estabilitat dels menors en els seus centres educatius.

Formació permanent

L'any 2018 s'ha incrementat la formació als professionals dels serveis socials en general i, específicament, la dels serveis de protecció. Existeix un increment notable d'activitats formatives per poder garantir la necessària formació continuada. Tal vegada s'haurien de cercar formats que permetessin treballar aspectes més relacionals i vivencials per ajudar a millorar els processos de vinculació dels professionals, tant educadors com tècnics o terapeutes, amb els menors i les seves famílies. També **consideram imprescindible que**

l'acompanyament formatiu dels equips ajudi a millorar les eines de treball i a fomentar la innovació en aquest camp.

Supervisió dels equips

La supervisió externa dels equips educatius, jurídics, terapèutics i de suport als acolliments familiars és essencial en un camp de treball tan delicat i complex com és el món de la protecció infantil. La formació permanent és una peça essencial, però aquesta formació s'ha d'acompanyar de la supervisió dels equips i dels professionals per assegurar una atenció adequada als usuaris, siguin menors o adults, en un context de treball difícil amb persones que viuen i tenen experiències traumàtiques i de molt patiment. Equips com el Servei de Protecció de Menorca i alguns centres d'acollida residencial disposen d'aquesta figura, però continua mancant en la resta d'equips tècnics i educatius de les Balears, i consideram que és una garantia poder tenir una mirada externa sobre la pròpia acció i intervenció.

Procediments específics d'accés i mobilitat al sistema de protecció

En l'àmbit de la protecció, molts de temes relacionats amb els recursos humans no estan resolts. A les administracions públiques es fan servir els procediments comuns d'accés, de selecció i de mobilitat. L'especialització, les qualitats i les competències professionals i, fins i tot personals, són necessàries per **treballar en un àmbit tan complex i singular com és el de la protecció infantil (i de la reforma també), fet que requereix procediments que garanteixin l'accés als professionals amb capacitats i competències adequades per a aquest treball.** Al mateix temps, a causa de l'elevada exposició emocional i del risc del que s'anomena *revictimització secundària professional* en aquest àmbit, és necessari establir vies de mobilitat per als professionals, que han de poder fer un canvi, atès el desgast que suposa treballar en aquest camp. En canvi, la normativa actual de funció pública ho impedeix. Des de l'ODDM, animam les diferents administracions a promoure un canvi en la normativa laboral o bé cercar fórmules i crear mecanismes que permetin aconseguir aquestes fites.

Únic sistema de notificació dels maltractaments (RUMI)

Tot i que s'estén l'ús del RUMI a tots els serveis, a alguns sectors, com la Policia o els serveis sanitaris, o des d'àmbits privats, no s'utilitza sistemàticament. D'altra banda, encara perduren altres protocols paral·lels i diferents del Registre Unificat de Maltractament Infantil. **És essencial que hi hagi un únic sistema de notificació dels maltractaments a tota la comunitat autònoma que permeti objectivar la vertadera dimensió que hi tenen els maltractaments, la negligència i l'abús a la infància** i que, d'altra banda, en permeti veure l'evolució i comparar-la també amb altres zones de l'Estat. Per tant, l'ODDM demana el compromís de totes les administracions públiques (les entitats privades hi estan igualment obligades) a fer servir el sistema consensuat de notificació de maltractaments a la infància.

Millora dels espais d'atenció a menors i famílies dels serveis de protecció del menor

L'espai que l'IMAS dedica al servei de protecció de menors per al treball dels equips tècnics i per a l'atenció a les famílies i als menors és del tot inadequat. L'amuntegament, la manca d'intimitat en les entrevistes i les visites de les famílies i els menors amb els tècnics, així com la manca de sales d'espera, que fa que les persones hagin d'esperar als passadissos, no són admissibles en ple segle XXI per a una administració que tracta temes tan delicats i que requereix unes condicions mínimes d'espais i entorns que ajudin a una bona praxi professional i que donin un bon tracte a les persones usuàries i als professionals. Així mateix, el Servei de Protecció de Menorca no pot continuar amb uns espais inadequats. Fa més de vint anys que es traspassaren les competències de protecció de menors als consells insulars i aquest problema d'inadequació dels espais ja era més que evident a les illes de Mallorca i Menorca des d'un principi. Per tant, des de l'ODDM **demanam que els consells de Mallorca i Menorca es plantegin seriosament resoldre tan aviat com sigui possible aquest problema amb uns equipaments, unes infraestructures i uns espais dignes i adequats.**

MENA

L'increment del nombre de menors migrants no acompanyats que arriben a la comunitat autònoma sense referents familiars fa que el sistema de protecció reforci la tasca assistencial per tal d'integrar aquests menors en el si de la societat que els rep. No obstant això, cal més esforç, transversalitat i corresponsabilitat de les diverses administracions públiques (estatal, autonòmica, insular i local), així com la implicació del teixit privat i de la societat civil en general, perquè l'atenció doni els fruits necessaris per a l'efectiva integració i convivència amb vista al futur. Ateses les circumstàncies adverses en què arriben, calen una **acollida protectora immediata**, la determinació de l'edat (la majoria gira entorn dels 16 i 17 anys); la convivència en els centres d'acolliment residencials i la recomanable **extensió de l'acollida en famílies externes amb preparació suficient**; el retorn del menor migrant, si escau, amb les garanties degudes; la **gestió de la documentació sense dilacions, i l'educació, la formació i l'orientació laboral adequades**, per fer possible, tot plegat, una transició acompanyada i digna a l'edat adulta.

Necessitat d'un instrument comú de valoració de les necessitats infantils

Cal reconèixer l'esforç de la Direcció General de Menors i Famílies i d'alguns consells insulars per donar a conèixer i difondre l'instrument de valoració de les necessitats infantils científicament més acceptat al país, **el Balora**, ja implantat en diferents comunitats autònomes. És necessari que tots els serveis de protecció i els serveis socials d'atenció primària puguin fer servir aquest instrument amb la finalitat de compartir una visió comuna dels infants i evitar repeticions innecessàries i retards en els processos avaluadors, i així optimitzar els plans de treball. Com en l'Informe de 2017, **fem una crida perquè totes les**

administracions insulars i locals de protecció infantil i serveis socials hi donin suport i l'incorporin plenament als seus serveis per garantir que les avaluacions i els diagnòstics de necessitats dels infants i els joves siguin tan objectius com sigui possible i se'n redueixi al màxim el pes de la subjectivitat dels professionals.

Menors infractors inimputables

L'any 2018 s'ha produït un increment molt alarmant del nombre de menors infractors inimputables, de menys de 14 anys, sobretot a Mallorca. A Eivissa i a Mallorca es continua sense programes d'intervenció amb aquests menors infractors. L'atenció a aquest grup de menors correspon, segons la Llei, als sistemes de protecció. La trajectòria general d'aquests menors que han comès delictes, si no es fan intervencions en profunditat, és de continuar per aquest camí a partir dels 14 anys. **Consideram, per tant, molt greu la manca de programes estructurats d'intervenció que donin atenció a aquests menors i a les seves famílies incorporant elements procedents del camp de les psicoteràpies com també de la formació en habilitats socials i emocionals, itineraris formatius i laborals, de justícia restaurativa, reparadora i de mediació**, etc. Algunes entitats locals fan servir projectes aprofitant els recursos municipals dedicats al manteniment d'infraestructures, parcs i medi ambient en general. No oblidem, com dèiem al principi d'aquest Informe, que som la comunitat de l'Estat amb més notificacions per delictes comesos per menors d'edat.

Posada en marxa del centre per trastorns de comportament d'acord amb la Llei orgànica 8/2015 dins el sistema de protecció

La Llei orgànica 8/2015 estableix que els sistemes de protecció han de disposar d'un centre residencial per a menors de protecció amb problemes comportamentals sota supervisió judicial. Han passat quasi quatre anys i a les Illes Balears encara no hi ha aquest dispositiu, la qual cosa obliga aquests menors a residir a altres centres residencials que no tenen ni l'estructura ni el personal especialitzat per poder-los atendre adequadament, amb tota la distorsió que això produeix en la dinàmica educativa i convivencial. Alguns d'aquests menors son remesos a altres centres de la península, fet que comporta problemes de desarrelament i de desvinculació amb la seva xarxa natural, i el perjudici per a les seves famílies d'haver de desplaçar-se, amb les despesa econòmica que això implica. Tenim un nombre significatiu de menors de protecció fora de les Illes Balears, i fa anys que es demana que es pugui atendre aquests menors des de la comunitat autònoma. Pensam que **ja és ben hora que finalment es resolgui aquesta qüestió amb la posada en marxa d'un dispositiu especialitzat en coordinació amb l'IBSMIA**.

Manca d'atenció als problemes d'autoregulació i de comportament en menors que desborden les capacitat de contenció de les seves famílies. «Terra de ningú»

S'han de poder establir un circuit i un protocol institucional per poder donar resposta a l'atenció de menors que desborden la capacitat de contenció de les famílies i que acaben a urgències o a la unitat d'aguts dels hospitals.

Davant el fet que alguns pares no es volen fer càrrec dels seus fills, quan se'ls dona d'alta, l'IBSMIA considera que han de passar al sistema de protecció, i protecció considera que no existeix un desemparament, sinó que més be s'ha de poder ajudar aquests pares i mares a adquirir les habilitats i les eines per gestionar les necessitats dels seus fills. Igual que s'ha donat resposta a altres temes complexos que afecten menors mitjançant acords i protocols interinstitucionals, pensam que també s'ha de poder fer amb aquests problemes.

Centre de dia

Ja s'ha assenyalat en diferents ocasions que a la comunitat autònoma hi ha un **dèficit molt important de places de centres de dia socioeducatius** que permetin desenvolupar una tasca socioeducativa i d'oci i temps lliure per a infants i joves que pertanyen a col·lectius vulnerables, per prevenir itineraris de desviació social i donar suport als seus pares.

Manca d'avaluació del sistema de protecció infantil i dels serveis socials

Continuam evidenciant una **manca molt preocupant de recerca i avaluació dels sistemes de protecció i dels serveis socials**, a diferència del que es fa en altres sistemes com l'escolar o el sanitari. Aquest fet impedeix saber si les actuacions dels serveis socials primaris i especialitzats, com els de protecció, són eficients a curt, mitjà i llarg termini, tant per als menors com per a les seves famílies, i com es podrien millorar.

Justícia

Proves preconstituïdes, anticipades i sales amigables

El Comitè dels Drets de l'Infant i el nou marc legal recomanen la pràctica de les proves preconstituïdes i anticipades que afecten els menors en el sistema judicial, per evitar la victimització secundària dels infants que han estat víctimes. En aquest sentit, l'ODDM, per promoure millores en els sistemes d'atenció a la infància, s'ha compromès a dotar de sales amigables totes les seues judicials de les Illes Balears, en col·laboració amb el Ministeri de Justícia, per afavorir que les exploracions dels menors víctimes es facin en espais adequats i adaptats als infants i que se'n preservi la integritat psicològica. Així mateix, **s'han d'establir els mecanismes de coordinació necessaris dins i fora del sistema judicial perquè els nins i nines no hagin de menester fer més d'una declaració o entrevista d'exploració que serveixi com a prova custodiada** quan han estat víctimes d'abusos o maltractaments. Cal establir totes les garanties necessàries, la representació de la defensa del presumpte agressor, la participació del pèrit o especialista per auxiliar el jutge a fer les exploracions, així com la resta d'operadors judicials per complir totes les garanties.

Equips psicosocials forenses a tots els partits judicials

Hi ha partits judicials, com ara **Inca i Manacor, que no disposen d'equips psicosocials forenses**. Tot i que s'ha creat un quart equip psicosocial a Palma, a l'Institut de Medicina Legal hi continua havent un retard excessiu en la citació i l'avaluació dels menors per part dels equips forenses. Aquestes dilacions produeixen en els infants efectes traumàtics i contribueixen a generar patiment psicològic i emocional.

Priorització dels casos d'abusos sexuals contra menors en el sistema judicial

Continuam plantejant, com ja es comentà en l'Informe de 2017, que en l'àmbit penal s'haurien de prioritzar els casos de presumptes abusos sexuals comesos contra menors, com ja es fa en els casos de violència de gènere, pel fort impacte traumatitzant que aquestes situacions tenen en els menors víctimes. **S'hauria d'incorporar un psicòleg de guàrdia en les clíniques mèdiques forenses per poder fer avaluacions ràpides de credibilitat del testimoni dels menors i que no hagin d'esperar mesos perquè siguin avaluats** pels professionals, amb la qual cosa es podrien reduir substancialment els temps processals i el patiment dels infants. En aquest sentit, proposam que, en els judicis per abusos sexuals contra menors, les vistes se citin a primera hora del matí per evitar els endarreriments habituals i l'espera d'hores dels menors amb risc de trobar-se amb el presumpte agressor i el seu entorn.

Increment dels recursos tècnics per a l'avaluació de la credibilitat del testimoni

La formació i la sensibilització dels professionals en la detecció de maltractaments o abusos sexuals té com a conseqüència un increment molt important de notificacions per aquests fets, més significativament dels abusos sexuals. Així, l'any 2017, segons l'Observatori de la Infància de l'Estat, les Illes Balears varen ser la primera comunitat autònoma en notificacions al RUMI per aquests fets. D'acord amb el Protocol de detecció de maltractaments i abusos sexuals de la comunitat autònoma, en aquestes situacions els consells han d'assolir les avaluacions de credibilitat del testimoni, la qual cosa fa que s'hagi incrementat molt el treball pels equips com la UTASI de l'IMAS, amb llistes d'espera excessives i el retard consecutiu dels informes de credibilitat necessaris per poder prendre decisions. Aquest fet requereix **dotar d'equips de professionals suficients els serveis de protecció de les Illes Balears per fer aquesta tasca. A les illes menors és necessari poder disposar d'una unitat específica d'avaluació de credibilitat del testimoni**, amb el suport de la UVASI en una primera fase.

DRET A UNA ATENCIÓ ADEQUADA EN EL CAS DE MENORS INFRACTORS (art. 40)

Reforma

La situació dels centres socioeducatius d'homes joves (Es Pinaret) i de dones joves (Es Fusteret) és inadmissible. Ja havíem comentat que no són espais adequats per al treball socioeducatiu amb els menors, més bé al contrari, el fa difícil, amb condicions físiques i arquitectòniques incompatibles. Durant l'any 2018, únicament el treball dels educadors tècnics i la direcció ha tractat de pal·liar aquests dèficits. Actualment s'estan fent obres al centre Es Pinaret per ampliar substancialment les places i crear espais molt més adequats, tot i que la manca de continuïtat de l'empresa adjudicatària va produir un retard en els terminis de les obres d'ampliació i condicionament. Esperam que aviat acabin i s'obri una nova etapa per a un vertader treball socioeducatiu i de rehabilitació en aquest centre. D'altra banda, sabem que s'està a punt de tancar una nova ubicació per a les joves del centre Es Fusteret, amb un espai molt més ampli i adequat. Ambdós dispositius tenen la cobertura de l'IBSMIA, i als centres es desplacen metges psiquiatres. Atès que, segons la Llei de reforma de l'any 2000, hi pot haver interns de més de 18 anys, es considera necessari que un psiquiatra d'adults també pugui donar cobertura als dos centres.

Com es comentà en l'Informe de 2017, cal garantir l'acompanyament de policia en els trasllats de menors dels centres de reforma juvenil als jutjats o a consultes mèdiques que requereixen una sortida, sobretot en el cas d'al·lotes víctimes d'ESI.

Al llarg del 2018 ha continuat el mateix problema indicat en l'Informe de 2017 sobre la manca d'espais adequats per a les visites de les famílies als dos centres. Els espais actuals per a les visites familiars són freds. La previsió és que en els nous dos centres millorin. **Hi ha la necessitat d'espais dignes per a les visites de familiars de menors residents a centres de justícia juvenil.** Els projectes actuals d'ampliació del centre Es Pinaret i de trasllat del centre Es Fusteret ja preveuen aquesta millora.

Així mateix, els joves manifesten que s'ha de **mantenir una línia d'informació permanent amb les famílies** sobre la seva situació processal i la seva evolució als centres.

Com ja es comentà en l'Informe de 2017, és necessari posar en marxa una **extensió de línia de bus llançadora fins al centre Es Pinaret**, atesa la distància del Pont d'Inca fins al Centre i considerant que molts familiars són persones grans que no tenen vehicle.

Atesa l'elevada taxa de menors amb mesures de justícia juvenil que tenen problemes de salut mental i de drogodependències, **es fa urgent posar en marxa el projecte de centre terapèutic** per a aquests menors. Tenim constància que aquest projecte ha estat una prioritat per la Conselleria de Serveis Socials i que, per entrebancs administratius, no ha estat possible posar-lo en marxa, quan ja existeixen uns terrenys i un projecte arquitectònic. Demanam amb urgència que es pugui iniciar la construcció tana viat com sigui possible d'aquest centre.

Justícia

Mantenim les reflexions d'aquest apartat respecte de l'Informe de 2017 perquè són perfectament vigents. Observam que **els temps processals en casos de menors que han comès delictes, entre la comissió del delicte i la sentència judicial, són molt dilatats, amb la qual cosa es romp l'ús pedagògic i reparador de les mesures.** Aquesta realitat contravé la filosofia i la mateixa essència de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, que fa referència al caire educatiu, rehabilitador i reparador de les mesures de justícia juvenil.

El Ministeri Fiscal, d'acord amb el seu estatut orgànic, ha de garantir els drets processals dels menors infractors. Així mateix, **és necessari que els advocats d'ofici siguin més propers i estiguin més disponibles** tant per als menors com per als seus representants legals al llarg de tot el procés judicial. En la majoria dels casos, són presents en el moment de la detenció del menor a comissaria i en el moment en què el menor ha de comparèixer davant el jutge, amb la recomanació, en general, de conformitat, contrària de vegades als seus interessos. No mantenen visites ni reunions amb els menors als centres de justícia juvenil ni amb els seus pares o tutors legals. Els joves es queixen d'aquesta **manca de presència dels seus representants legals i de la indefensió amb què viuen el seu pas pels jutjats.**

Manca coordinació entre l'advocat del menor i els educadors responsables de medi obert.

DRET A L'ESBARJO, AL JOC I A ACTIVITATS RECREATIVES (art. 31)

Esports

L'esport s'ha de garantir en un escenari de respecte, absent de violència i amb un clima de convivència saludable. Si entenem el concepte de salut des del mateix punt de vista que l'Organització Mundial de la Salut (OMS), hem de fer referència no només a l'absència de malalties sinó també al benestar físic, psicològic i social. Difícilment podem obviar el tàndem establert entre esport i salut, i és per això que qualsevol persona menor d'edat que participi en activitats esportives reglades n'ha de tenir garantit el caire saludable i lliure de violència, per la qual cosa es recomana enllestir un protocol d'actuació per garantir la convivència en l'esport balear.

DRET A LA INFORMACIÓ (art. 17)

Mitjans de comunicació

L'arribada de menors estrangers no acompanyats (MENA) a la comunitat autònoma ha estat notícia al llarg de l'any. Així mateix, en alguna ocasió, s'ha

relacionat els menors migrants amb la comissió d'algun delictes, associació que pot crear alarma social, perquè la immensa majoria de menors que han entrat en el sistema de protecció no han mostrat aquest tipus de conducta, per la qual cosa **és recomanable abordar el tractament rigorós i responsable respecte de les notícies relacionades amb els menors migrants.**

Cal significar novament l'existència de la publicitat, el patrocini i la promoció de les activitats i **els jocs d'atzar en els mitjans de comunicació**, per la qual cosa s'ha de recordar novament que la normativa disposa d'una **limitació sobre la protecció d'altres béns jurídics**, com són la protecció dels consumidors i els usuaris dels jocs d'atzar (el jugadors) i **la protecció dels menors d'edat**. La Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual, i, de manera anàloga, la Llei 5/2013, d'1 d'octubre, audiovisual de les Illes Balears, regulen de manera genèrica que els continguts que puguin resultar perjudicials per al desenvolupament físic, mental o moral dels menors només es poden emetre entre les 22 i les 6 hores, tal com també determina la Llei 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, en els preceptes relatius a la informació i la publicitat. Per això, en observança del principi de l'interès superior del menor, recomanem que es tenguí molta cura perquè aquests espais publicitaris no s'emetin en les franges horàries de protecció infantil i, a més, que els programes dedicats a jocs d'atzar i apostes només s'emetin entre la 1 i les 5 de la matinada, tal com disposa la Llei 13/2011, de 27 de maig, de regulació del joc, així com el Codi de conducta sobre comunicacions comercials de les activitats del joc, elaborat arran d'un conveni de correulació en matèria de publicitat subscrit amb l'associació Autocontrol.

Arran de la participació en el taller sobre **prevenció i tractament de la conducta suïcida per a professionals dels mitjans de comunicació**, organitzada per l'Observatori del Suïcidi de les Illes Balears, l'ODDM considera important recordar les recomanacions fetes l'any 2000 pel Departament de Salut Mental i Toxicomanies de l'OMS, com un instrument vàlid per tenir en compte, atès que els mitjans poden tenir un paper molt proactiu per prevenir el suïcidi.

Així, i en resum, recordem què cal fer i què no es pot fer.

Què cal fer:

- a) Treballar de manera estreta amb autoritats de la salut en la presentació dels fets.
- b) Referir-se al suïcidi com un fet assolit, no un fet exitós.
- c) Presentar només dades rellevants en les pàgines interiors.
- d) Remarcar les alternatives al suïcidi.
- e) Proporcionar informació sobre línies d'ajuda i recursos comunitaris.
- f) Publicar indicadors de risc i senyals d'advertència.

Què NO es pot fer:

- a) Publicar fotografies o notes suïcides.
- b) Informar de detalls específics del mètode emprat.
- c) Donar raons simplistes.
- d) Glorificar i sensacionalitzar el suïcidi.
- e) Emprar estereotips religiosos o culturals.
- f) Aportar culpes.

RECONeixEMENTS

Des de l'Informe de 2017 hem volgut incorporar un apartat sobre reconeixements especials a les iniciatives o els projectes que hem considerat innovadors o que han estat especialment rellevants per l'efecte beneficiós i l'aportació a la millora del benestar dels infants i els joves de les Illes Balears. Així, a més dels esmentats en l'informe anterior, volem reconèixer els següents:

- El programa «**Vida digital**», desenvolupat des de l'àrea d'informació juvenil de l'Institut Balear de la Joventut (IB-Jove) en col·laboració amb l'ODDM, Convivèxit, la Fundació BIT i el programa de policies tutors de les Illes Balears, per implantar mesures preventives mitjançant l'elaboració de materials educatius i accions formatives per als menors, pares i mares i professionals. També la xarxa de «**Cibermentors**» com a projecte d'educació i tutoria entre iguals a les escoles de les Illes Balears.
- El **Protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil (ASI) i explotació sexual infantil (ESI)** enllestit des de la Direcció General de Menors i Famílies amb l'objectiu d'especificar, concretar i modificar, en cas necessari, les mesures que preveu el Protocol marc interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears (en vigor des de l'any 2007) relacionades amb els casos d'abús i explotació sexual infantil, arran dels canvis legislatius que han tingut lloc des de l'any 2007. Així mateix, aquest protocol pretén ser un instrument tècnic que millori la coordinació interinstitucional en l'actuació en casos d'abús i explotació sexual infantil, necessària per garantir l'interès superior del menor.
- L'**IES Can Balo**, del terme municipal de Marratxí, per la seva atenció a les necessitats educatives detectades en l'alumnat que presenta mesures privatives de llibertat des del programa d'ensenyament reglat i formatiu.
- La **Comissió MENA**, formada per diverses entitats (GREC, Amés, Intress, Càritas Mallorca i Creu Roja) que es fan ressò de l'especial vulnerabilitat dels menors d'edat migrants i procuren dur a terme una tasca protectora i integradora en la societat.
- La creació de l'**Observatori de Suïcidi**, que ha suposat un esforç important per ajudar a posar en marxa protocols d'intervenció i maneig de les conductes suïcides en els àmbits educatius i sanitaris i en els centres de reforma juvenil i protecció infantil.
- La posada en marxa de les **sales amigables** en coordinació de l'ODDM amb el Ministeri de Justícia.
- El moviment de renovació i aposta per **la innovació educativa** per part de molts centres educatius de les Illes Balears.

- L'impuls de molts ajuntaments a **ordenances pel control de la venda d'alcohol** a menors a les festes populars dels pobles.
- El document sobre **l'acolliment com a oportunitat**, d'UNICEF, com un full de ruta per la modernització i el treball de qualitat en els sistemes de protecció.
- La reforma del centre de primera acollida d'adolescents **Pare Morei d'Eivissa**, del Consell Insular d'Eivissa, que al llarg del 2018 ha permès crear un espai de qualitat a un centre amb moltes mancances.
- El treball de prevenció i promoció comunitària que es fa a **l'illa de Formentera** en el camp de la infància i l'adolescència.
- El fort impuls que s'està donant a les Illes Balears al moviment de **les Ciutats Amigues de la Infància** i l'aposta d'un nombre important d'ajuntaments per obtenir aquest guardó.
- Les pràctiques d'**autocura dels professionals** que s'estan fent en alguns dispositius de protecció, com ara el Puig dels Bous, amb projectes de biodansa per a nins i nines i educadors, i de meditació setmanal per al personal, o el projecte d'autocura per al personal dels equips de protecció de l'IMAS.

Annexos

PRESSUPOST

Al llarg d'aquests darrers anys, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor, adscrita a la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació, ha tingut el suport pressupostari del Govern les Illes Balears, pressupost que pretén respondre a les necessitats per al bon funcionament i la projecció en la societat balear.

En aquest exercici 2018, s'ha disposat d'un pressupost total de 357.624 € per complir el programa per al desenvolupament de la protecció i la defensa dels drets dels menors de les Illes Balears.

Pressupost de 2018	
Capítol 1	151.584 €
Capítol 2	206.040 €
TOTAL	357.624 €

NORMATIVA

NORMATIVA GENERAL

Convenció sobre els drets de l'infant, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989.

Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 13 de desembre de 2006.

Constitució espanyola, de 27 de desembre de 1978.

Estatut d'autonomia de les Illes Balears, en la redacció donada per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer.

Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil.

Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència.

Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència.

Llei 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears.

Decret 16/1997, de 30 de gener, pel qual es crea l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor a la comunitat autònoma de les Illes Balears, modificat pel Decret 83/1998, d'11 de setembre, i el Decret 25/2000, de 25 de febrer.

ÀREES TEMÀTIQUES I SECTORIALS

a) Integració social i protecció jurídica del menor

Codi civil (especialment el llibre I i, dins d'aquest, el títol VII, sobre les relacions paternofilials).

Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.

Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal.

Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal.

Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

Llei 8/1997, de 18 de desembre, d'atribució de competències als consells insulars en matèria de tutela, acolliment i adopció de menors.

Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil.

Llei 18/2001, de 19 de desembre, de parelles estables.

Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses.

Llei 42/2003, de 21 de novembre, de modificació del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil en matèria de relacions familiars dels néts amb els padrins.

Llei 13/2005, d'1 de juliol, per la qual es modifica el Codi civil en matèria de dret a contreure matrimoni.

Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'adopció internacional.

Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears.

Llei 12/2009, de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària.

Llei 14/2010, de 9 de desembre, de mediació familiar de les Illes Balears.

Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils.

Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes.

Llei 7/2015, de 10 d'abril, per la qual s'estableix el marc regulador dels processos d'autonomia personal de menors que han estat sotmesos a una mesura de protecció o reforma.

Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la jurisdicció voluntària.

Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTTBI-fòbia.

Llei 7/2017, de 3 d'agost, per la qual es modifica la Compilació de dret civil de les Illes Balears.

Llei 11/2017, de 20 de desembre, de modificació de la Llei 4/2013, de 17 de juliol, de coordinació de les policies locals de les Illes Balears.

Reial decret llei 9/2018, de 3 d'agost, de mesures urgents per al desenvolupament del Pacte d'Estat contra la violència de gènere.

b) Educació i cultura

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa.

Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears.

Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat.

Llei 1/1992, de 8 d'abril, de protecció dels animals que viuen a l'entorn humà.

Llei 3/1993, de 4 de maig, per a la millora de l'accessibilitat i de la supressió de les barreres arquitectòniques.

Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores.

Llei 27/2005, de 30 de novembre, de foment de l'educació i la cultura de la pau.

Llei 10/2006, de 26 de juliol, integral de la joventut.

Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'esport de les Illes Balears.

Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual.

Llei 2/2010, de 7 de juny, del Consell Audiovisual de les Illes Balears.

Llei 5/2013, d'1 d'octubre, audiovisual de les Illes Balears.

Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears.

Llei 7/2014, de 23 de juliol, de protecció de les persones consumidores i usuàries de les Illes Balears.

Llei 11/2014, de 15 d'octubre, de comerç de les Illes Balears.

Llei 45/2015, de 14 d'octubre, de voluntariat.

Llei 9/2017, de 3 d'agost, de regulació de les corregudes de toros i de protecció dels animals a les Illes Balears.

c) Salut i maltractament

Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs.

Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat.

Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica.

Llei 5/2003, de 4 d'abril, de salut de les Illes Balears.

Llei 4/2005, de 29 d'abril, sobre drogodependències i altres addiccions a les Illes Balears.

Llei 28/2005, de 26 de desembre, de mesures sanitàries enfront del tabaquisme i reguladora de la venda, el subministrament, el consum i la publicitat dels productes del tabac.

Llei 1/2006, de 3 de març, de voluntats anticipades.

Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

Llei 16/2010, de 28 de desembre, de salut pública de les Illes Balears.

Llei 17/2011, de 5 de juliol, de seguretat alimentària i nutrició.

Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat.

Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social.

Llei 8/2014, d'1 d'agost, del joc i les apostes a les Illes Balears.

Llei 4/2015, de 23 de març, de drets i garanties de la persona en el procés de morir.

Llei 8/2017, de 3 d'agost, d'accessibilitat universal de les Illes Balears.

d) Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades

Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local.

Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

e) Informàtica, Internet i noves tecnologies

Llei 34/2002, d'11 de juliol, de serveis de la societat de la informació i de comerç electrònic.

Llei 56/2007, de 28 de desembre, de mesures d'impuls de la societat de la informació.

Llei 9/2014, de 9 de maig, general de telecomunicacions

G CONSELLERIA
O SERVEIS SOCIALS
I I COOPERACIÓ
B OFICINA DEFENSA
/ DRETS MENOR

@defensadelmenor

fb.com/defensadelmenor

defensadelmenor.net